

Rupel.blad

Januari 2012

natuurpunt

Rupelstreek & Aartselaar

Inhoudstafel

Voorwoord	2
Behaag natuurlijk opnieuw omhoog !	3
Het Niels Broek (deel VII)	5
De uitroeiing van de otter	6
Overwinterende watervogels	7
Cursus: Libellen	9
CVN cursus: Digitale natuurfotografie	10
Cleydael officieel opengesteld	11
Rupel. Aartjes	12
Paddenoverzetactie in Aartselaar	14
Schakelmomenten	15
Cursus Zoogdieren en hun sporen	16
Wandelweekend in de Voerstreek	17
Natuur.kalender Rupelstreek	18
Natuur.kalender Aartselaar	22
Cursus: Zomerbloeiërs	27

De film "De Rupel opnieuw een natuurmonument" kwam tot stand in samenwerking met Toerisme Rupelstreek/Vaartland, Regionaal Landschap Rivierenland en Natuurpunt Rupelstreek. De film is bekijken via de website www.rlr.be

Jongens en meisjes, pluspunten voor de natuur

Zaterdag 10 december 2011 had in Gent de viering van 10 jaar Natuurpunt plaats. Een bijzonder geslaagd evenement, dat tijdens de namiddag bijgewoond werd door 450 natuurliefhebbers. Tijdens de vooravond waren er zelfs 1000 aanwezigen. 10 Jaar Natuurpunt is voor de natuur zonder meer een pluspunt geweest en ook de volgende 10 jaar wil Natuurpunt deze trend voorzetten en zelfs af en toe wat afwijken van vaste routes om de aandacht te trekken van vele duizenden natuurliefhebbers. Natuurliefhebbers zijn ongetwijfeld de vele jongens en meisjes die er de voorbije 4 jaar één of meerdere keren bijwaren op de maandelijkse jongerenactiviteiten van Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar.

Speciaal voor jongeren organiseren we maandelijks op een woensdagnamiddag een boeiende activiteit. Dan nodigen we jongens en meisjes uit, om samen met hun mama of papa, of hun opa of oma op ontdekking te gaan in de natuur.

De voorbije 12 maanden gingen ze in Niel op zoek naar winterknoppen aan bomen en struiken, boetseerden en knutselden ze uiltjes in Aartselaar en gingen ze op zoek naar roepende steenuiltjes in Rumst. In het Niels Broek keken ze naar kleine waterbeestjes. Ze bezochten een imker met een bijenfamilie in Edegem en beleefden een vrolijke beestenboel in Boom.

Aan de oevers van de Schelde in Ruppelmonde keken ze naar de vissen, die gevangen werden in lange fuiken en ze deden een zintuigtocht in het Cleydaelhof. In Maaierhoek in Schelle gingen ze op stap om muizen te vangen in life-traps. In november maakten ze in Aartselaar vogeltaarten, pindakettingen en voederbollen voor onze kleine tuinvogels.

Woensdag 7 december stond de laatste activiteit van 2011 op de agenda. Tijdens een pluismoment in de Paardenstal in Niel, konden 15 jongens en meisjes kerkuilbraakballen uit elkaar pluizen en dan op zoek gaan naar schedeltjes van spitsmuizen, woelmuizen en echte muizen.

Vooraf bekeken ze een korte powerpoint met info hoe ze zo'n braakbal uit elkaar konden pluizen en hoe ze de schedeltjes van de verschillende muizensoorten konden herkennen. Met behulp van pincetten, oude tandenborstels, vergrootglazen en grote pluiskaarten gingen ze samen met enkele mama's, oma's en een papa aan de slag. Vrijwilligers van Natuurpunt stonden klaar om te helpen bij het herkennen van de verschillende soorten muizen. Dat lukte allemaal prima en uiteindelijk kwamen er schedeltjes van huisspitsmuizen, bosspitsmuizen, rosse woelmuizen, veldmuizen en bosmuizen te voorschijn. Waarmee weer bewezen werd dat kerkuilen echte supermuizenjagers zijn.

Ook in 2012 plannen Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar samen weer een aantal boeiende activiteiten voor onze jonge natuurliefhebbers. Meer info vind je in dit Rupel.blad, of op de websites van beide afdelingen:

www.natuurpunt.be/rupelstreek
www.natuurpunt.be/aartselaar

Tot slot, rest ons nog om alle lezers en lezeressen van dit Rupel.blad, een bijzonder aangenaam en natuurrijk 2012 toe te wensen!

Erik

Voorpagina: Grote bonte specht
foto: Fons Van den heuvel

Braakballen pluizen in de Paardenstal - foto Erik

Behaag natuurlijk stoomt opnieuw omhoog !

Erik De Keersmaecker

Vrijdag 25 november en zaterdag 26 november werd Behaag natuurlijk 2011 afgesloten met de bedeling van 88.822 haagplanten, 566 klimplanten, 109 bomen en 299 knotwilgpoten, in totaal 89.796 planten op de verdeelplaatsen in de 27 deelnemende gemeenten.

Vorig jaar, tijdens de campagne 2010, zakte de verkoop even in elkaar tot amper de helft van de verkoop van de vorige jaren. "Men kan toch niet blijven aanplanten", was een "veelgehoorde verklaring" voor de dalende verkoopcijfers in 2010. De resultaten van 2011 tonen echter aan dat Behaag natuurlijk nog steeds springlevend is. Dit jaar steeg ook het aantal deelnemende gemeenten. Met de eerste deelname van de gemeenten Kalmthout en Brecht in het noorden van de provincie. En na een jaartje onderbreking was ook Kapellen er opnieuw bij, wat het aantal op 27 Antwerpse gemeenten bracht.

Dat alles samen zorgde voor het op één na beste verkoopresultaat sinds de opstart van Behaag natuurlijk in 1994.

Nieuw dit jaar was ook de samenwerking met de regionale landschappen, die in het werkingsgebied van Behaag...natuurlijk actief zijn. Regionaal Landschap Rivierenland, Regionaal Landschap Schelde-Durme en Regio-

Infoavond De Schorre foto: Erik

naal Landschap De Voorkempen werken immers eveneens intens aan de herwaardering van autochtone struiken en haagplanten, onder meer via de campagne Plant van Hier.

Tijdens de opstartvergadering van Behaag natuurlijk 2011 in Kontich gaf Tim Ghijsels, medewerker van Regionaal Landschap Rivierenland info over de projecten van het regionaal landschap ivm het oogsten en opkweken

van autochtone zaden en planten. Ook al in samenwerking met Regionaal Landschap Rivierenland werd op donderdag 22 september een info-avond in de Schorre in Boom ingericht. Via Behaag natuurlijk engageert Natuurpunt zich voor deze projecten, door steeds meer autochtone plantensoorten te koop aan te bieden.

Tussendoor was Jan Maertens van Regionaal Landschap Schelde/Durme te gast, tijdens de tussenvergadering van de Werkgroep Behaag natuurlijk in Puurs.

Tijdens de eindvergadering in Wommelgem was Thomas Impens van Regionaal Landschap De Voorkempen te gast.

Knotten tijdens de Dag van de Natuur!

Sinds de opstart van Behaag natuurlijk, wordt de Dag van de Natuur aangegrepen als een prima startmoment om knotwilgpoten te oogsten. Prachtig herfstweer en 10 vrijwilligers zorgden voor een geslaagde knotactie in een weiland langs de Wullebeek, op de grens van Niel en Schelle, vlakbij het Niels Broek.

In dit weiland werden in 1996 door vrijwilligers van Natuurpunt een hon-

Levering knotwilgpoten door vrijwilligers Natuurpunt foto: Erik

Knotactie Natuurpunt tijdens de Dag van de Natuur foto: Erik

derdtal knotwilgen aangeplant. Toen één van de eerste acties van Natuurpunt om de knotboom en metéén ook het steenuiltje in het landschap te behouden. Jaarlijks organiseert Natuurpunt Rupelstreek een 4-tal knotacties, de actie op zaterdag 19 november was de eerste van de winter 2011-2012, knotbomen vragen immers een regelmatig onderhoud. De mooie rechte ongeveer 2,5 meter lange takken werden apart gehouden, die werden vrijdag 25 november afgeleverd op verdeelplaatsen van Behaag natuurlijk in de 5 Rupelgemeenten, Aartselaar en Willebroek.

Tijdens de middag was er de soep van Irma, leuk was ook een roepend steenuiltje bij het einde van de knotactie en bijzonder leuk waren enkele mooie krantenartikels over deze knotactie.

Bedeling plantpakketten

Behaag natuurlijk wordt traditioneel afgesloten op de laatste zaterdag van november. Vrijdag 25 november, was echter al een drukke dag voor de vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek. Met een vroege afspraak voor het opladen van een eerste reeks knotwilgenpoten, die netjes afgeleverd werden op de verdeelplaatsen in Willebroek, Aartselaar en Hemiksem. En metéén daarna een tweede reeks op de verdeelplaatsen in Niel en Schelle. Toevallig tijdens de levering van het plantgoed door de boomkweker in Schelle.

Na de middag startten 4 Natuurpuntvrijwilligers in Schelle met het samenstellen van de gemengde pakketten en de bedeling van het plantgoed aan een 30-tal klanten.

Zaterdag 26 november waren eveneens Natuurpuntvrijwilligers aan de slag in Aartselaar en Rumst-Terhagen. In Hemiksem waren het vrijwilligers van de milieuraad die voor het samenstellen van de pakketten zorgden. In Boom en Niel werd deze klus geklaard door gemeentepersoneel. Dit alles toont aan, dat het succes van Behaag natuurlijk, eveneens steunt op de prima samenwerking tussen Natuurpunt en de gemeentelijke milieudiensten in de deelnemende gemeenten.

Dank aan alle vrijwilligers, die meehielpen aan een geslaagd Behaag natuurlijk 2011!!

Behaagplantjes op hondenwei in Aartselaar

Ook in Aartselaar liep Behaag natuurlijk 2011 als een trein. Een verhoogde verkoop, maar ook een prachtige opkomst van leden om te helpen bij het samenstellen van de pakketten en de bedeling. Een hartelijk dankwoord aan onze vrijwilligers en aan de compostmeesters, die weer hielpen bij de bedeling van gratis compost.

Aan onze actie werd een extraatje gekoppeld. Aan de Beukennotendreef ten noorden van het Solhof werd door de gemeente een hondenwei aangelegd. Natuurpunt stelde voor deze beter landschappelijk te integreren door het aanplanten van een haag. Wegens ruimtelijke en onderhoudsmogelijkheden werd dit gereduceerd tot het aanplanten van enkele bosjes. Natuurpunt leverde in het kader van Behaag natuurlijk de benodigde plantjes. De Groendienst plantte deze aan en de Milieuraad zorgde voor de financiering.

De Groendienst had de plantenkeuze gemaakt. Er werd Gelderse roos, gele kornoelje, vlier, wilde liguster, sporkenhout en bosrank aangeplant.

Het Niels Broek (deel VII)

Vic Van Dyck Geschiedkundige Kring Het Wiel - Lid cultuurraad Niel

Dieren in het archief

In Rupel.blad juli 2011 hadden we aangekondigd om de bossen in Niel te behandelen. We gaan even afwijken van dit plan en de dieren uit ons verleden opzoeken aan de hand van de toponiemen en andere beschrijvingen. Hierbij valt het op dat nogal wat stukken land met een dieren naam in zich niet noodzakelijkerwijze ook altijd naar dat dier refereren.

De Eyercoerven

De abdij uit Hemiksem bezat in 1671 een kleine boerderij op de zuidelijke hoek van de aansluiting van de Stationsstraat met de Antwerpsestraat. Dat pand heette toen Het Hoefken Den Eyercoeff, een naam die naar een korf met eieren lijkt te verwijzen. Een "eyer" is hier de oudere benaming voor ooievaar, waarbij we direct denken aan schilderijen van Breughel waar inderdaad op hoge staken en schoorstenen de met takken gevlochten ooievaarsnesten werden afgebeeld. Een beeld dat men nog in de realiteit in het Domein Planckendaal bij Mechelen kan terugvinden. Dus ooit zijn er in Niel ooievaars komen broeden op de huizen.

Bij het Hof Van Coolhem in Kalfort-Puurs lag een stuk land De Oyevaer (1666).

De Ottershoeck

In het Niels Broek vlak tegen de Rupeldijk lag een stuk land met de naam Den Ottershoeck, een duidelijke verwijzing naar het voormalig voorkomen van otters in het gebied.

Enige decennia geleden was er in de Nielse Dorpsstraat op nr. 43 een herberg In De Markt bij Stien Stek of ook De Stekker, opgevolgd door Irma Van Stien Stek en Gerard. De zaak sloot in de jaren zestig van de vorige eeuw en het café is met de ganse inboedel nog jaren nadien onveranderd bewaard gebleven. Als versiering fungeerden hier onder meer opgezette vogels en eenden, alsmede de laatste otter (1910) gevangen in het Niels Broek. Het is niet duidelijk of die otter hier ook resideerde of gewoon vanuit Klein Brabant was over gezwommen.

Peertskerckhof

Voor onze voorouders waren paarden als trekdier of rijdier een kostbaar goed, dat met respect diende behandeld. Dode paarden werden vóór 1900 niet geconsumeerd maar gewoon begraven. Na WO I kwam door massale import van paardenvlees uit Zuid-Amerika hierin verandering, de honger was te sterk geweest. De paardenkadavers werden eertijds op een daartoe voorzien stuk grond van mindere kwaliteit onder de grond gestoken. Deze grond noemde men een "paardenkerkhof" en elke gemeenschap bezat er zo een. Het Nielse paardenkerkhof lag bij de Watertoren en die van Schelle in de buurt van de aansluiting van de Wittegevelstraat met de Provinciale Baan.

Voor onze voorouders was een paard een 'heilig dier' want de Germaanse oppergod Wodan (Odin voor de Nooren) vloog met zijn achtpotig en wit paard Sleipnir rond de jaarwisseling 's nachts door de lucht. Deze oeroude maar voor de Kerk naar afgoderij neigende traditie werd na de kerstening verder gezet door de zogenaamde 'bereden heiligen': Sint-Maarten op zijn paard (11 november), paardensmid Sint-Elooi (2 december) en vooral door Sinterklaas (6 december) met zijn schimmel. Rond WO I kwam er een kantelmoment in de houding tegenover de paarden. De haven van Antwerpen, de scheepstrekken langs de Vaart van Willebroek en vooral de steenbakkerijen uit de Rupelstreek

bezigden veel paarden als trekdieren. Ten behoeve van de steenbakkers organiseerde Niel in 1870 twee jaarmarkten: een Vroege met Beloken Pansen om verse paarden aan te schaffen en een Late Jaarmarkt op de eerste maandag na Sint Hubertus (3 november) om de versleten knollen terug van de hand te doen. De gelagen lagen in de winter stil en dan ging men geen eten spenderen aan in die periode nutteloze paarden. In Ruisbroek woonden de zogenaamde "kaballen", de paardenopkopers die de versleten knollen opkochten. Ze slachtten de dieren, vilden ze voor het leder en staken de kadavers (mét vlees) onder de mesthoop om te laten rotten. Het vlees werd dus niet geconsumeerd, maar na het rottingsproces werden de overgebleven knoken verzameld en verkocht aan de lijmfabrieken van Vilvoorde als grondstof voor de lijmfabricatie.

Na WO I is men naast de consumptie van paardenvlees ook de fameuze "schep" van paardenstoofvlees gaan prepareren, een volksgerecht bij uitstek met brood of frieten met een "kladdeke" mosterd en een pint bier. Nu nog wordt deze lekkernij geserveerd op teerfeesten of jaarmarkten in de Rupelstreek, of in de Vaartgemeenten Willebroek, Kapelle-op-den-Bos en Vilvoorde.

Met dit toponymisch overzicht over het gebruik van diernamen sluiten we deze bijdrage af.

Otter foto: Yves Adams VILDAPHOTO

De uitroeiing van de otter

Erik De Keersmaecker

Half juni startte de Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt, in het kader van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit, een grootscheepse zoekactie naar voorkomen van de otter in Vlaanderen.

Mensen die een otter zouden zien, zouden een mooie beloning krijgen. Ondanks de vele reacties werden er geen otters gevonden. De Zoogdierenwerkgroep vreest dan ook dat de soort in Vlaanderen uitgestorven is. Een meedogenloze vervolging vorige eeuw herleidde de populatie tot een absoluut minimum. Midden de vorige eeuw gaf de verregaande vernieling en vervuiling van onze waterlopen uiteindelijk de doodsteek aan de otter. Dit bericht op de website van de Zoogdierenwerkgroep en ook de vermelding dat de laatste otter in het Niels Broek reeds in 1910, dus ruim 100 jaar geleden gevangen of geschoten werd (zie artikel Niels Broek van Vic Van Dijck – De Ottershoeck) was aanleiding tot een kleine zoektocht naar de geschiedenis van de uitroeiing van de otter in Vlaanderen.

Die info vonden we in een oud tijdschrift van De Wielewaal uit 1982, met daarin een erg interessant artikel van Jan Desmet.

Otters zijn echte waterdieren, die met hun spoelvormig lichaam en met zwemvliezen uitgeruste poten, perfect zijn aangepast aan het leven in en om het water. Hun kop is bovenaan en onderaan afgeplat, en met de hoog op de kop staande ogen en de kleine oorschelpjes zijn de dieren in staat, om bijna ongemerkt het wateroppervlak te doorklieven. Otters hebben praktisch geen natuurlijke vijanden en de dieren lijken dan ook voorbestemd om een onbekommerd leventje te leiden. Dit was ook zo tot de mens aanstoot nam aan het menu van de otter: vissen en eieren, kleinere watervogels, kikkers, muizen en schelpdieren. En ook aan de schade die ze zouden toebrengen aan het visbestand en het vernielen van visfuisen.

Eind 18de eeuw puilden de toen schaarse boekhandels uit met boekjes en handleidingen hoe men met deze schadelijke dieren komaf kon maken. Op

9 juli 1889 had de uitroeiing van de otter kracht van wet gekregen met een Koninklijk Besluit. De toenmalige minister van Openbare Werken loofde een premie uit van 10 frank (25 eurocent) voor iedere gedode otter. In die tijd was 10 frank al een respectabel bedrag.

Meer was er niet nodig om premiejagers met een ongeëvenaarde ijver en een breed gamma aan verdelgingswapens aan de slag te laten gaan. Vuurwapens en allerlei klemmen en vallen werden het meest gebruikt. Maar ook het doodslaan met stenen, knuppels, spaden en zeisen kwam voor.

Het "succes" van deze aanpak liet niet lang op zich wachten, tijdens de tweede helft van 1889 werden al 201 otters gedood. In 1890 waren het 366 dieren en in 1891 nog eens 359 otters. De jaren daarna liep het jaarlijks aantal gedode otters langzaam terug. In totaal werden in de periode 1889-1895 2.074 otters gedood.

De trieste cijfers geven wel een beeld van het voorkomen van de otter in België. Het grootst aantal otters werd in Limburg en Luxemburg gedood. Al tonen de cijfers wel dat de otter een algemene verspreiding kende, ongeveer 10,9 % van de gedode otters was afkomstig uit de provincie Antwerpen.

Ook in de 20ste eeuw werden otters met een zelden geziene ijver verder

afgeslacht. Vele dode otters vonden nu hun weg naar taxidermisten. Daar werden ze meestal opgezet in een pose met een vervaarlijk opengesperde muil. Of ze vonden hun weg naar bonthandelaren voor hun pels.

Het is pas tijdens het jachtseizoen 1976-1977, dat de jacht op de otter niet langer geopend werd. Een nog veel groter gevaar had in die periode immers de kop opgestoken. Biotopenvernietiging was er één van, maar vooral het massaal en ongecontroleerd gebruik van zware pesticiden in de landbouw en massale lozingen van verontreinigde stoffen in beken en rivieren gaf de doodsteek, niet enkel aan de laatste otters, maar omzeggens aan al het waterleven.

Ondertussen is deze bijzonder droeve periode gelukkig al enkele decennia achter de rug en zijn onze beken en rivieren terug levenskrachtig geworden. Dat doet ons dan ook dromen van een terugkeer van de otter!

Een otter gezien?

Stel dat jij de gelukkige bent, die een otter zou waarnemen in Vlaanderen of Wallonië, zend je waarneming dan door naar: otter@zoogdierenwerkgroep.be met vermelding van je naam en voor- en achternaam, volledig adres, telefoonnummer en/of e-mailadres. Uiteraard moet je ook een korte beschrijving geven van je waarneming en de exacte locatie vermelden.

Zwemmende otter foto: Yves Adams VILDAPHOTO

Overwinterende watervogels in het Schelde-estuarium

Gunther Van Ryckegem, Nico De Regge, Jan Soors, Erika Van den Bergh (allen INBO)

Watervogels kunnen gezien worden als barometers van een estuarien ecosysteem. De lange termijn trends of plotse veranderingen in vogelaantallen kunnen gerelateerd worden aan veranderingen in het beheer van het systeem (bv. waterzuivering, habitatverandering) maar zijn ook gekoppeld aan Europese populatieontwikkelingen en worden beïnvloed door klimatologische kenmerken (bv. strengheid winter). Door monitoring van watervogels in het Schelde-estuarium hoopt het INBO meer inzicht te krijgen in de factoren die aan de grondslag liggen van de waargenomen trends. In deze korte bijdrage worden een aantal voorlopige resultaten toegelicht.

Onderstaande resultaten en besprekingen van enkele algemene trendobservaties hebben betrekking op de wintertellingen op de Schelde en op zijrivieren van oktober tot maart. De wintertellingen op de Schelde werden uitgevoerd van op een boot bij laagwater door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en de tellingen langsheen de zijrivieren werden verricht door vrijwilligers van op het land (zie Tabel 1 trajecten overzicht). Deze gecombineerde dataset zorgt voor een vollediger beeld van de trends in wintervogelaantallen in het volledige Schelde-estuarium (Rupel, Durme, Dijle, Zenne en Schelde). De Nete werd niet onderzocht.

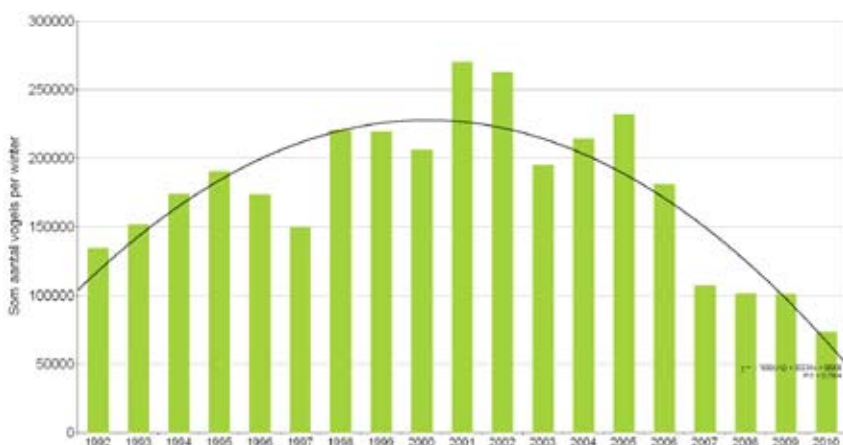

Samenvloeiing Rupel, Nete en Dijle foto: Erik

Tabel 1. Overzicht van de getelde trajecten door vrijwilligers – toegevoegd aan INBO dataset.

Zijrivier	Traject
Dijle	Mechelen Oude Dijle + Dijle
Dijle	Dijle Netemonding – Mechelen
Durme	Durme monding - Mira-brug Tielrode
Durme	Oude Durme + Durme Hamme
Rupel	Rupel Wintam-sas tot brug Boom
Rupel	Rupel brug Boom - monding Dijle/Nete
Zenne	Zenne Zemst (brug Brusselse Steenweg) – Hombeek (Eglegemvijver)
Zenne	Zenne Zennegat – Hombeekbrug Mechelen

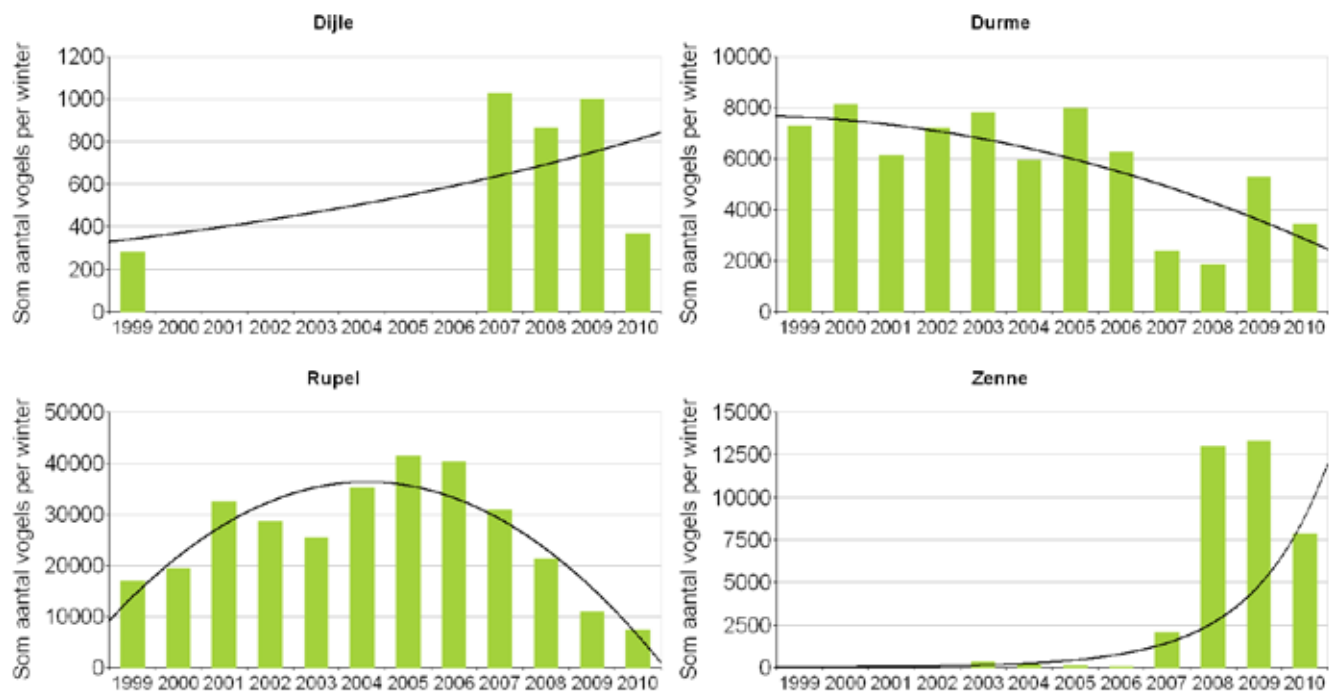
Na jaren van toename vertonen de aantallen overwinterende watervogels in de Zeeschelde sinds 2001 een aanhoudende dalende trend. De dalende trend zette zich ook in de winter van 2010/2011 door. Begin de jaren 2000 werden nog maandmaxima (januari, december) van ruim 70.000 vogels in het estuarium gehaald, nu zijn de aantallen gedaald tot ruim onder de 20.000. In Figuur 1 wordt de trend weergegeven op basis van de seizoensom (som van alle tellingen in één winterseizoen, als maat van het aantal vogeldagen). De weergegeven trend is vooral bepaald door de aantallen in de hoofdstroom.

Figuur 1. Som van het aantal getelde wintervogels per winterseizoen (oktober tot maart) in de Schelde. Inclusief meeuwen. Met weergave van indicatieve trendlijn.

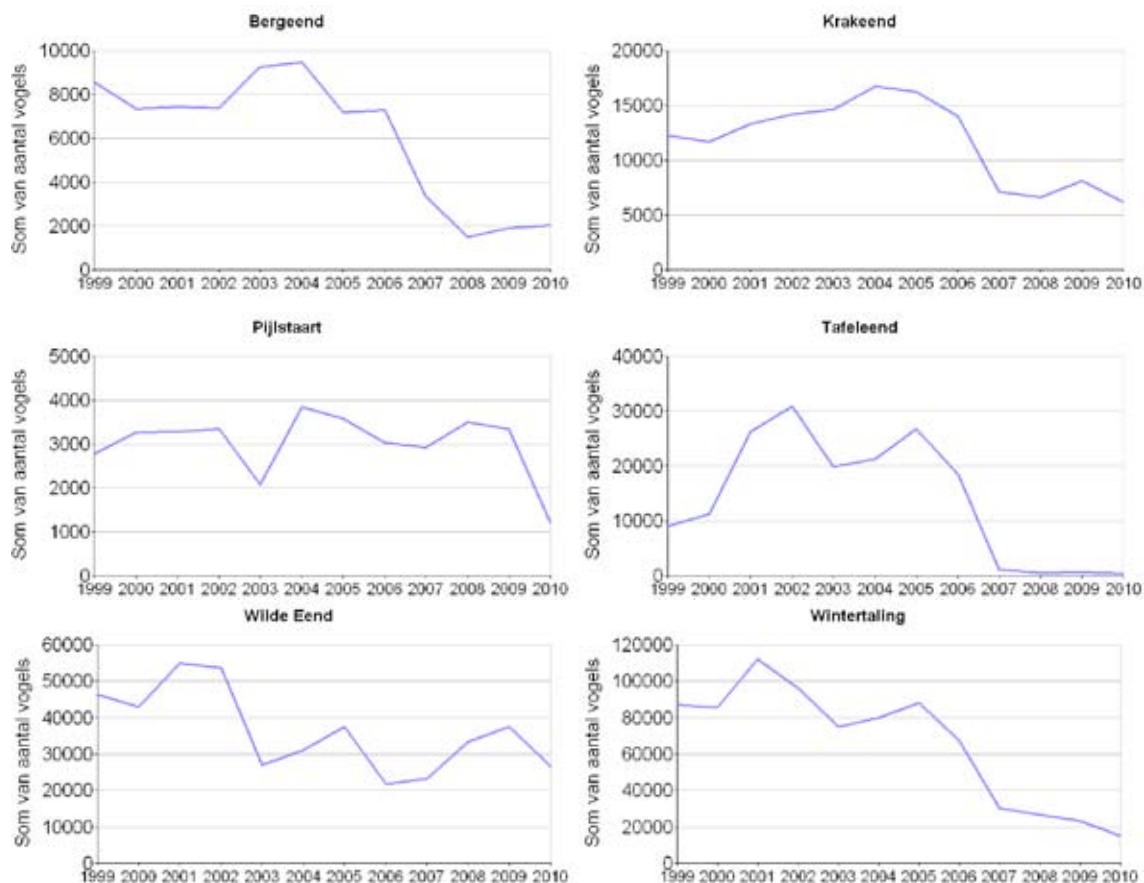
Opvallend is dat de waargenomen trends verschillen naargelang de locatie in het estuarium (Figuur 2). Zo is het opvallend hoe de piek in de Rupel later komt dan de piek op de Schelde. Deze toename zet zich in 2007-2008-2009 verder stroomopwaarts door op de Zenne en in mindere mate op de Dijle, bemerkt de verschillende schaal op Y-as.

De piekaantallen lijken ook reeds bereikt op de Zenne en Dijle concluderend uit de gevoelige daling in aantallen op de getijde-Zenne in de winter 2010/2011. Deze verschuivingen weerspiegelen de verbetering in de waterkwaliteit en het hierbij in eerste instantie rijke voedselaanbod. Een verder volgehouden verbetering in waterkwaliteit resulteert uiteindelijk in een dalende organische belasting en een verminderd voedselaanbod, vooral voor de opportunistische vogelsoorten die zich tijdelijk voeden met het hoge aanbod aan kleine bodemdieren (Oligochaeta).

Figuur 2: Som van het aantal getelde wintervogels per winterseizoen (oktober jaar tot maart jaar) voor de zijrivieren. Met weergave van indicatieve trendlijn.

De aantalsevolutie is niet voor alle soorten volgens eenzelfde patroon (Figuur 3). Voor sommige soorten was de afname in het Schelde-estuarium zeer abrupt. Zo was de tafeleend bijna volledig verdwenen als overwinteraar en was de daling zeer sterk voor bergeend, kraakeend en wintertaling. De pijlstaartaantallen waren langer stabiel (de soort schoof stroomopwaarts op) maar door een terugval van de aantallen op de Zenne is nu ook bij deze soort de algemene trend negatief geworden. De wilde eend kende in eerste instantie een daling maar kan zich de laatste jaren relatief handhaven in het estuarium en is sinds 2008 de belangrijkste overwinteraar. Hiermee neemt deze soort de scepter over van de wintertaling die sinds het begin van de tellingen de hoogste aantallen telde.

Figuur 3: Trend in de aantallen van enkele aandachtsoorten periode 1999-2010.

De veranderingen in vogelaantallen kunnen ook vertaald worden in veranderingen in het voorkomen van de ecologische groepen, volgens voedingswijze, van watervogels die het estuarium gebruiken. Zo nam het aandeel van alleseters af. Dit verklaart vooral de relatieve toename van planteneters en viseters in het estuarium. Het relatieve aandeel van echte benthivore vogelsoorten (vooral steltlopers) bleef onveranderd, maar ook in deze groep daalden de absolute aantallen. Deze patronen kunnen in belangrijke mate gerelateerd worden aan een verbeterde waterkwaliteit die op zijn beurt het voedselaanbod in het estuarium beïnvloedt.

Zo is de afname in de groep van de alleseters gecorreleerd met de vastgestelde afname in kleine bodemdierpjes (Oligochaeta).

Wilde eenden, wintertalingen, bergeenden en aalscholver langs de Schelde
foto: Michel Depaepe

Cursus: Libellen

Tijdens deze nieuwe vijfdelige cursus van Natuurpunt Rupelstreek kan je kennis maken met de wondere wereld van waterjuffers en glazenmakers.

Op het programma staan 2 info-avonden, telkens in het Bezoekerscentrum De Paardenstal in Niel-Hellegat. Twee uitstappen in eigen regio, op 12 mei Walenhoek in Niel en op 18 augustus de kleiputten tussen Boom, Reet en Terhagen. En een halve dagexcursie op 2 juni naar de omgeving van Mol in de Antwerpse Kempen.

We rekken de cursus uit over een periode van 4 maanden, ideaal om soorten, die in verschillende seizoenen (lente/zomer) vliegen te bekijken. De halve dagexcursie naar de omgeving van Mol, geeft ons de mogelijkheid om tevens enkele soorten te bekijken, die eerder houden van warme zandgronden en vennetjes in de Kempen, dan van de zware kleigronden en poelen in de Rupelstreek.

Lesgever voor alle info-avonden en praktijkuitstappen is Wim Veraghtert, natuureducatief medewerker van Natuurpunt Educatie.

Even voorstellen... libellen...

De meeste mensen weten bijzonder weinig over libellen. Toch heeft iederéén wellicht al eens vol bewondering of verwondering staan kijken naar het prachtig gekleurde lange lijfje van een waterjuffer op een oeverplant of een rietstengel. Waterjuffers zijn de kleinste onder de libellen en ze gedragen zich duidelijk anders dan de grotere exemplaren, die we soms in ons tuin zien jagen en die we aanduiden als de echte libellen of glazenmakers.

Glazenmakers zijn dan ook veel betere vliegers dan waterjuffers, en lijken wel op mini-gevechtshelikopters. Zwenkend en draaiend jagen ze op muggen, vliegen en vlinders. Het zijn dan ook de echte luchtacrobaten onder de insecten.

Zodra de zon verschijnt kan je niet naast deze prachtige gekleurde

Bloedrode Heidelibel - foto Hans Wezenbeek

insecten kijken. De Vlaamse libellenfauna telt een 60-tal soorten. De metaalglanzende blauwgroen gekleurde bosbeekjuffer, de vuurrood gekleurde koraaljuffer of de geelzwart gekleurde plasrombout zijn wellicht de bekendste van deze sierlijke vliegers. Geweldige jagers zijn het ook, zowel tijdens hun leven als larve en als volwassen insect. Als er echter een boomvalk in de buurt is, is het opletten geblazen. Deze sierlijke valk is immers tuk op libellen, die in de vlucht worden gevangen en daarna al vliegend worden opgepeuzeld.

Tijdens de cursus leren we de verschillende families en de voornaamste soorten herkennen aan de hand van een powerpointpresentatie. We besteden eveneens aandacht aan de lichaamsbouw, met nadruk op de kenmerken die van belang zijn voor determinatie, de leefgebieden, de ontwikkeling van eitje, larve, pop tot volwassen insect,....

Praktische info over deze cursus:

- **Donderdag 3 mei en donderdag 10 mei:** Info-avonden

Beide info-avonden gaan door in het Bezoekerscentrum - De Paardenstal van Natuurpunt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat.

Afspraak: telkens om 19u30, einde om 22u30

- **Zaterdag 12 mei:** Kijken naar libellen in Walenhoek

Afspraak: 14u Bezoekerscentrum de Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Einde: omstreeks 17u

- **Zaterdag 2 juni:** Libellen kijken in de Antwerpse Kempen

Afspraak: 13u parking kerk H.Hart, Antwerpsestraat Boom (A12), vandaar rijden we al carpoolend naar de afspraakplaats ter plaatse. Afspraak om 14u ter plaatse.

De precieze afspraakplaats wordt nog medegedeeld.

Einde: omstreeks 17u ter plaatse

- **Zaterdag 18 augustus:** Libellen in de kleiputten van Terhagen

Afspraak: 14u parking Kardinaal Cardijnstraat (tegenover de Korte Veerstraat) Terhagen

Einde: omstreeks 17u

Inschrijven kan door een storting van 30 euro (volw.) of 20 euro (-16 jarigen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek 2845 Niel, met vermelding: Cursus libellen - telefoonnummer - eventueel emailadres. Niet-Natuurpuntleden betalen 40 euro. In de deelnameprijs is ook een infobrochure inbegrepen.

Meer info: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

CVN cursus: Digitale natuurfotografie

In samenwerking met Natuurpunt Rupelstreek organiseert het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie (CVN) tijdens de lente van 2012 een cursus digitale natuurfotografie. Als locatie voor de theorieavonden en de praktijkoefening werd gekozen voor het bezoekerscentrum de Paardenstal van Natuurpunt en het aangrenzende natuurgebied Walenhoek.

Lesgever Dirk Cleiren is natuurliefhebber en fotograaf in hart en nieren. Dirk Cleiren is voorzitter van de BVNF, de Bond voor Verantwoorde Natuurfotografie, www.bvnf.be. Meer info over de lesgever vind je op www.dirkcleiren.com.

Op de agenda staan 4 activiteiten waarvan 3 theorielessen en 1 praktijkles.

Afspraak voor alle activiteiten telkens in het Bezoekerscentrum De Paardenstal, Boomsestraat 221, 2845 Niel. Ook bereikbaar via de parking en buurtweg achter de huizenrij Boomsestraat thv huisnummer 268.

Je hoeft niet te beschikken over een spiegelreflexcamera om deel te nemen aan de cursus, maar dan kan je er wel meer praktische tips van opsteken.

Hieronder alle praktische info:

Woensdag 2 mei (19u-22u): Basis over natuurfotografie: beeldopbouw, licht, techniek en materiaal. Bespreking van beelden van cursisten.

Woensdag 9 mei (19u-22u): Dieper ingaan op specialiteiten in natuurfotografie, met vooral aandacht voor macro- en telefotografie.

Zaterdag 12 mei (9u-12u): Praktijkoefening waar de opgedane theorie wordt uitgetest in de natuur.

Woensdag 23 mei (19u-22u): Deel 1: Bespreking van opnamen uit de praktijkoefening en van meegebrachte recente beelden van de cursisten. Deel 2: Digitale fotografie: beeldbewerking, opslag, RAW conversie, kleurkalibratie.

Prijs: 60 euro, inschrijven kan via www.c-v-n.be

Info: CVN 03/226.02.91 of joelle.laes@c-v-n.be

Pestvogel - foto Dirk Cleiren

Tigerspin - foto Dirk Cleiren

ANB-domeinbos Cleydael officieel opengesteld

Luk Smets

We konden al langer in de bossen van ANB tegenover kasteel Cleydael gaan wandelen. Dat werd na aanvraag steeds toegestaan. Nu mag het ook officieel door iedereen.

Op woensdag 12 oktober, tijdens de Week van het Bos, vond op de nieuwe parking aan de Zinkvalstraat een korte plechtigheid plaats. Hierbij waren vertegenwoordigers van ANB, de gemeente en Natuurpunt Aartselaar. Ook enkele buurtbewoners waren van de partij. Ook ATV kwam filmen.

Wim De Maeyer van ANB benadrukte het belang van groengebieden in een randstedelijke omgeving. Het Cleydaelbos is door het gevarieerde

historisch beheer een parel van biodiversiteit.

Marijke Vandebroeck, Schepen van Leefmilieu, benadrukte de inspanningen van de gemeente om het gebied te vrijwaren van storingen door de Zinkvalstraat af te sluiten voor autoverkeer.

Luk Smets van Natuurpunt Aartselaar herbevestigde bij deze gelegenheid haar bereidheid tot samenwerking op de vlakken van natuureducatie, -studie en verbreding van het maatschappelijke draagvlak. Er zullen regelmatig geleide wandelingen, natuursessies en inventarisaties in het gebied plaatsvinden.

De officiële opening werd gesymboliseerd door de onthulling van het nieuwe infobord. Nadien werd een wandeling door het gebied gehouden. Tenslotte bood ANB ons een gewaardeerde openlucht-receptie aan.

In het voorjaar van 2012 wordt er een grote inwandeling voor het publiek georganiseerd waaraan Natuurpunt haar medewerking verleent. Helaas is op moment van drukken van dit tijdschrift nog geen datum vastgepind. We houden u op de hoogte via onze digitale Natuurflits. Krijg je deze nog niet, stuur dan even een mailtje aan flits@natuuraartselaar.be

Onthulling van het nieuwe infobord door burgemeester Marc Van den Abeele en schepen Marijke Vandebroeck (Foto An Wouters)

Rupel. Aartjes

Hallo jongens en meisjes,

Zoeken jullie iets leuks om te doen op een vrije woensdagnamiddag? Op deze pagina's vind je beslist iets dat jou aanspreekt. Overtuig nu even je mama of papa, om mee te gaan...

Of nog beter, je opa of oma !!

Speciaal voor jullie hebben we weer een boeiend programma samengesteld. Maak dus je keuze en ga zeker mee !!

Woensdag 18 januari: Kijken naar winterse watervogels in Walenhoek

Vandaag nodigen we jongens en meisjes, samen met hun ouders en/of grootouders uit voor een winterse vogelkijkwandeling in één van onze mooiste waterrijke gebieden.

Walenhoek is een uitmuntend overwinteringsgebied voor een aantal watervogels: zoals: kuifeend, tafeleend, slobbeend, krakeend, wilde eend, aalscholver en meerkoet.

Maar hoe weet je nu naar welke vogel je kijkt?

We kleuren eerst ons eigen vogelgidsje in, zodat we heel goed weten op welke kenmerken we moeten letten, en dan gaan we op pad. Wij brengen alvast enkele telescopen en ook een aantal verrekijkers mee, zodat we de vogels beter kunnen bekijken.

Meebrengen: Enkele kleurpotloden, een verrekijker (als je dat hebt)

Afspraak: 13u45 bezoekerscentrum de Paardenstal, Boomsestraat 221, Niel-Hellegat

Einde: omstreeks 15u30

Deelnameprijs: 1 euro (vogelgidsje) ter plaatse te betalen.

Meld vooraf je deelname aan Ilse: tel.03/887.51.69 of roovers_wachters@hotmail.com

Kuifeend foto: Fons Van den heuvel

Woensdag 7 maart: Moeder Aarde en de wortelkindjes

Diep onder de grond tussen de wortels van de bomen liggen de Wortelkindjes te dromen. De hele winter slapen ze daar, lekker warm, dicht tegen elkaar. Maar dan komt de lente op aarde en moeten de Wortelkindjes opstaan!

Voor maximum 20 meisjes en jongens vertelt Hilde hun verhaal. Misschien vonden jullie thuis ook al wakere lieveheersbeestjes en andere kleine kriebeldiertjes?

We gaan knutselen en boetseren zodat iedereen met een Wortelkindje naar huis kan gaan! Een lekker

"wortelhapje" is voorzien.

Praktisch:

Inkom per persoon (kind of volwassene)
voor leden van Natuurpunt en Gezinsbond =
3 euro, niet-leden betalen 5 euro

Inschrijven bij Ria Thys 03/289.73.66

of ria.thys@telenet.be en vóór 15 februari
betalen op de rekening van Natuurpunt: BE
88 9799 7675 4841

Samenkomst om 14u aan het Sportcentrum
van Aartselaar, Kleistraat 204

Einde voorzien rond 16u

Woensdag 28 maart: Bezoek aan een schapenboerderij in Reet

Alfred en Lutgarde hebben op hun boerderij de zorg voor 15 schapen. In het vroege voorjaar zullen er kleine lammetjes geboren worden die we mogen bewonderen! Wij zullen leren hoe je schapen kan melken en hoe je de melk nadien kan verwerken in kaas of ijsjes. Hoe schapenkaas wordt gemaakt, zien we in een korte film. Veel stielkennis is hiervoor nodig!

Ook de wol van de schapen wordt ter plaatse gebruikt. Lutgarde kan spinnen, weven en verven. Uiteraard kunnen we proeven van eigengemaakte lekkernijen van de boerderij.

Het wordt alvast een zeer boeiende namiddag voor meisjes en jongens vanaf 4 jaar, hun oma's, opa's, mama's of papa's. Er kunnen maximum 25 personen deelnemen.

Praktisch:

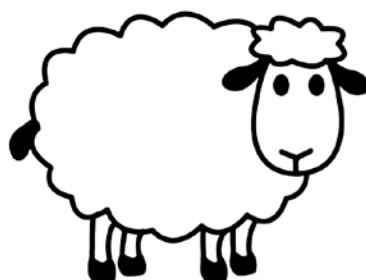
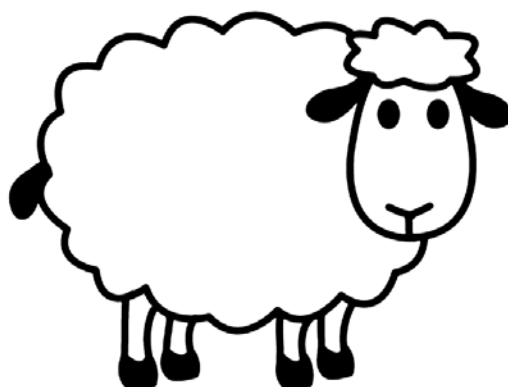
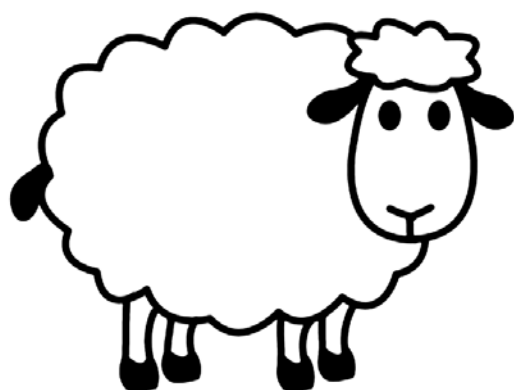
- **Inschrijven** bij Ria Thys 03/289.73.66 - ria.thys@telenet.be en vóór 15 maart betalen op rekening van Natuurpunt: BE 88 9799 7675 4841

- **Samenkomst** om 13u45 op de parking van het CC in Aartselaar of om 14u aan de Boerderij, 's Herenbaan 32 in Reet.

- Leden van Natuurpunt of Gezinsbond betalen 5 euro, niet-leden 7 euro per persoon (kind of volwassene)

- Einde voorzien rond 16u30

- Regenkledij bij nat weer, laarzen zijn overbodig

Paddenoverzetactie in Aartselaar

Ronny Verelst

Het gaat de goede weg op met onze amfibieën...

Na de terugval in 2007, worden er sinds 2010 in heel Vlaanderen, en dus ook in Aartselaar, terug meer padden, salamanders en kikkers aangetroffen.

De getallen voor Aartselaar spreken voor zich:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
padden	566	107	87	161	317	398
kleine watersalamander	24	8	3	25	9	43
Alpenwatersalamander	27	15	13	27	19	33
groene kikker	0	1	0	5	0	1
bruine kikker	5	1	4	9	14	3
dode padden	33	33	16	43	68	50
dode kl.watersalamander	19	1	0	7	5	10
dode Alpenwatersalamander	0	4	7	7	6	16
dode groene kikkers	0	0	0	0	0	0
dode bruine kikkers	0	0	0	4	4	1
	674	170	130	288	442	555

Toch enkele bedenkingen bij de cijfers uit de provincie Antwerpen:

Levende padden:	Aartselaar ⇒ 1.5%
Verkeersslachtoffers:	Aartselaar ⇒ 1.97%
Levende kleine watersalamanders:	Aartselaar ⇒ 7.9%
Verkeersslachtoffers:	Aartselaar ⇒ 23,26%
Levende Alpenwatersalamander	Aartselaar ⇒ 5.63%
Verkeersslachtoffers:	Aartselaar ⇒ 51,61%

Onze conclusie: wij kunnen beter!!!

Het herhaaldelijk vragen aan de weggebruikers om hun snelheid te matigen en voorzichtig te rijden tijdens de amfibieëntrek en het plaatsen van borden heeft niet het gewenste resultaat...

Plaatsen van paddenschermen

Om het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen, heeft Natuurpunt Aartselaar daarom beslist om in 2012 barrières te plaatsen en opvangemmers in te graven, minstens op het meest gevaarlijke traject, zodat de dieren bij valavond niet meer op de rijweg kunnen komen. Op die manier hopen wij onze percentages levende dieren op te drijven en zo in de provincie Antwerpen een belangrijke habitat te zijn voor amfibieën.

Dit experiment vraagt natuurlijk enkele aanpassingen aan onze paddenactie. Het voorstel is het volgende:

1. De paddenoverzetactie zoals die reeds jaren gebeurt, gaat gewoon verder.
2. Richting Hemiksem worden, aan de overkant van de gracht, barrières geplaatst met opvangemmers.
3. Tijdens de trekperiode wordt 's avonds, zoals altijd "gepatrouilleerd" en worden de emmers leeggemaakt (aan de overzijde van de baan)
4. 's Morgens moeten de emmers ook gecontroleerd worden, voor zonsopgang om te verhinderen dat de amfibieën die zich in de emmers bevinden een makkelijke hap worden voor predators.

Dit betekent dat meer inspanningen gevraagd worden van de vrijwillige helpers. Ik ben er zeker van dat deze enthousiasmeringen dit aan zullen kunnen zodat we voor 2012 niet meer het trieste record van de meeste verkeersslachtoffers binnen de provincie Antwerpen hebben.

Wie mee wil helpen om dit doel te bereiken, kan zich opgeven via mail bij ronnyverelst@telenet.be of telefonisch op het nummer 0475/58 55 70.

We sturen je dan ten gepaste tijde een tabel, waarop je – indien mogelijk – jouw vrije avond (en) kan aanduiden.

We stellen daarna een taakverdeling op, waarbij "nieuwelingen" steeds met een "ancien" kunnen meegaan.

Alvast bedankt voor je medewerking!

Hierbij ook een (warme) oproep:

Op zaterdag 28 januari gaan we de schermen plaatsen. Wie kan en wil meewerken is heel erg welkom! Voor concrete info: zie kalender NP Aartselaar.

Padden in amplexus – foto Christl Herremans

Schakelmomenten

Gert Verschueren

Het leven bevat een aantal schakelmomenten, gebeurtenissen die we meemaken en daarna blijkt ons leven onherroepbaar veranderd. Deze momenten sluiten periodes in ons leven af en het is onmogelijk om de tijd terug te draaien en het afgesloten tijdperk opnieuw te beleven.

Voor de handliggend zijn de eerste dag van je pensioen, je eerste huwelijksfeest of de eerste dag dat je gaat samenwonen met je vriend(in) en je het ouderlijke huis verlaat, je eerste werkdag, de laatste schoolproclamatie,

Ik lijst opzettelijk de periodes in deze volgorde om tot bij mijn eerste sleutelmoment terecht te komen. Ik was toen nog héél jong en stond absoluut niet stil bij de keerpunten die zich voordoen in een mensenleven. Nochtans besepte ik jaren later dat dit eerste moment een onuitwisbare indruk heeft nagelaten in mijn herinneringen. De eerste schooldag in het eerste studiejaar zal allicht bij menig kind de nodige zenuwachtigheid veroorzaken. Dat was niet anders bij mij. Met het nodige wantrouwen maar met enige fierheid omdat ik eindelijk toch bij de grote rakkers ging horen, stond ik te trappelen van ongeduld om er tegen aan te gaan. Enig overdreven enthousiasme is me nooit vreemd geweest. Tijdens de kleuterjaren hadden mijn ouders of de moeder van een van de medekleuters me altijd begeleid naar school. Als grote jongen kon ik dat echter niet meer dulden. Mijn twee oudere broers van het derde (Wim) en het vierde leerjaar (Luk) kregen echter de opdracht om me die eerste dagen toch maar goed in het oog te houden en me van kortbij te begeleiden naar de jongensschool. Een opdracht die, en dat mocht al blijken vanaf die eerste dag, enige grond van betekenis had.

Natuurlijk was de manier waarop mijn broers de taak die hen werd toegewezen, invulden niet zo strikt als deze van een overbezorgde moeder. We kuierden al spelend door de Baron van Ertbornstraat naar het Laar. Toen al probeerde ik mijn sportieve kwaliteiten uit te spelen en kon ik het maar matig dulden dat er iemand sneller kon lopen dan mezelf. Mijn oudste broer Luk was al wel 3 jaar ouder en

het kostte me de grootste moeite om in zijn spoor te volgen. Wim was iets minder sportief en volgde afwachtend achter ons. Bij het oversteken van het Laar plaatste Luk echter een vlijmscherpe demarrage en met pijn in het hart moest ik enkele meters prijs geven. Het enige waar ik nog oog voor had was zijn achterkant die zich snel van mij verwijderde. Bij het oversteken van de straat ter hoogte van beenhouwerij Fonteyne kwam echter uit het niets van rechts een Cinquecento aangevlogen. Sindsdien weet ik precies wat een Cinquecento is. Ik ben nog altijd blij dat Fiat deze wagentjes op de markt heeft gebracht. Met één van de moderne SUV's had mijn leven er allicht anders uitgezien. Het wagentje hobbelde over mijn schoen en liet een paarse remspoor afdruk achter op mijn nieuwe school schoeisel. Enkele meters verder kwam de wagen tot stilstand en een geschrokken dame sprong hysterisch uit haar kleine bolide. Ook mijn twee broers waren lichtelijk aangedaan door het gebeuren. Al die drukte was echter voor niets nodig want hoe het mogelijk was begrijp ik nog steeds niet, maar het enige zichtbare restant van dit accident was de afdruk op mijn schoen. Na de geruststellende controle van de betrokken aanrijdster, vervolgde zij haar weg om haar kinderen in de auto ook naar school te brengen. Om eni-

ge huiselijke onrust te vermijden werd vlug beslist om deze belevenis in een broederlijke omerta voor de rest van ons leven te verzwijgen. De paarse verkleuring vergde nog wel enige leugentjes om best wil maar gezien mijn onbetwistbare status van grootste ravotter van de familie, ben ik ook daar mee weg geraakt.

Een eerste schooldag als deze wens ik niemand toe en u zal begrijpen dat dit eerste schakelmoment in mijn jonge leven nu nog steeds zijn sporen nalaat.

Niet alleen mijn leven werd door deze gebeurtenis verkleurd, maar ook het leven van mijn broers die getuige waren bij dit miraculeuze niet-accident werd onmiskenbaar beïnvloed. Luk werd leraar en alhoewel het bekend is dat hij met enige guitigheid en zin voor kwajongensstreken zijn klassen begeleid, is de discipline van zijn leerlingen waarmee zij zich in de rij opstellen en in groep voortbewegen tijdens allereerste klas activiteiten een absolute weergave van het merkteken dat mijn avontuur bij hem heeft achtergelaten. Wim heeft zich verder geprofileerd in het verzekeringswezen. Hij had altijd al meer oog voor de financiële kant van de zaak en allicht heeft hij toen al op mijn eerste schooldag beseft dat dit avontuur volledig anders had kunnen uitdraaien. Dit had een ramp kunnen worden voor zowel mijn fami-

lie als die van de aanrijdster. Verzekeringen kunnen hier al heel wat troost in brengen.

Jaren heb ik gedacht dat ik zelf deze traumatische ervaring op een gepaste manier verwerkt had. Maar zoals wel meer gebeurt, komen zulke belevingen op latere leeftijd terug boven en uitten zij zich op de meeste vreemde manieren. Bijvoorbeeld in een verandering in het normale gedrag van degene die het trauma heeft opgelopen.

Mijn moeder, onbewust van het gebeuren want in de omerta verzwegen, heeft me al gevraagd wat de bedoe-

ling van mijn nieuwe avondlijke activiteiten is en al glimlachend antwoord ik haar steeds :

"Ik zou niet graag hebben dat ze het zelfde als ik tegenkomen!" waarop ze me stevast om enige verklaring vragend en onbegrijpend aankijkt.

Als het ook sommigen onder u vreemd mocht lijken, dan kan deze verklaring allicht duiden waarom we einde februari, begin maart op de eerste zachte, vochtige dagen van het jaar naar de Groenenhoek trekken om aldaar op weg naar hun eerste schooldag kikkers, padden en andere amfibieën helpen om de straat over te steken. Ik

weet wel niet of de eerste schooldag van een kikker er het zelfde uitziet als die van onze kinderen, (in deze moderne tijden weet je maar nooit!?) maar in ieder geval wil ik wel helpen om hen dit schakelmoment in hun leven te laten overleven.

Denk u ook na over de veiligheid van uw kinderen, allicht zien wij u ook opduiken op een van onze avondlijke begeleidingsactiviteiten.

Cursus Zoogdieren en hun sporen

Wist je dat er in onze Vlaamse natuur ongeveer 70 wilde of verwilderde zoogdiersoorten rondlopen, -zwemmen of -vliegen? Net als wij hebben ze een constante lichaamstemperatuur en brengen ze levende jongen ter wereld, die ze met de grootste zorg omringen. Tijdens de zoogdierencursus lichten we niet alleen een aantal van deze soorten en hun levenswijze toe, maar we gaan ook braakballen pluizen, muizen vangen met lifetraps en spoorzoeken. Duik tijdens de eerste praktijkles met ons mee de nacht in en laat je onderdompelen in de wondere wereld van onze zoogdieren. Maar we gaan ook op daguitstap naar de Voerstreek om daar sporen van das, hazelmuis, everzwijn, ree, edelhert, vos, ... te ontdekken. Sporenonderzoek spreekt immers tot de verbeelding en kan tijdens een wandeling een heel nieuw licht werpen op de natuur en haar bewoners. En wie weet zien we enkele van deze dieren in levende lijve.

Deze cursus is een samenwerking van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Hobokense Polder. De lesgever is Joeri Cortens, medewerker bij Natuurpunt Educatie.

Praktisch:

Vierdelige cursus met 2 theorielessen en 2 praktijklessen.

Theorielessen 1 en 2 op donderdagavond 1 en 8 maart in Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32 in Hoboken van 19.30 u tot 22.30 u

Praktijkles 1: braakballen pluizen en korte avondwandeling in de Polder (life traps bekijken) op donderdagavond 15 maart: afspraak in Taverne De Schorren

Praktijkles 2: zaterdag 17 maart. Daguitstap naar de Voerstreek.

Meebrengen: Theorie: schrijfpapier en pen - Praktijk: warme kledij en stevige, waterdichte schoenen, verrekijker. Bij daguitstap: picknick, geld om de vervoerskosten (ca 15 euro) te dekken en om een drankje aan te schaffen bij de picknick, eventueel fototoestel.

Inschrijven verplicht door storting van 32 euro voor Natuurpuntleden op rek. 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met vermelding "Zoogdieren". Niet leden betalen 42 euro.

Info bij Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

foto: Das

Wandelweekend in de Voerstreek

Voeren: de natuur is er nog troef ! Zes kleine dorpjes geprangd tussen de Nederlandse Mergelstreek en het Waalse Land van Herve: Moelingen, 's Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren, Sint-Pieters-Voeren, Teuven en Remersdaal, sinds 1976 één gemeente Voeren. Dit prachtig golvend landschap met de hoogste punten van Vlaanderen is getooid met kastelen en rustieke hoeven, vakwerkhuisjes en watermolens, kapelletjes en veldkruisen. Nergens is er verstoring door vervuilende industrie of hoge flatgebouwen. De bescheiden dorpskernen lijken nog in harmonie met natuur en landschap.

De bodem is op vele plaatsen kalkrijk. Voor plantenliefhebbers het neusje van de zalm ! Holle wegen en dichtbegroeide bermen sieren dit gave bocagelandschap van graften en grillige meidoornhagen. Rijke loofbossen gaan dalafwaarts over in weilanden vol hoogstamfruitbomen.

Ook vogelliefhebbers komen aan hun trekken. Wespendif, grote gele kwikstaart, kramsvogel, fluitier, glanskopmees en appelvink zijn er broedvogel. Onder de grotere zoogdieren vermelden we das, vos, ree.

En een prachtige surplus: we zullen ook de St-Pietersberg bezoeken, gekend voor de orchideeënpracht die op dit moment van het jaar allicht op zijn mooist is. Marnix Lefranc is daar de gids met de nodige kennis.

In 2007 bezochten we met de afdeling reeds deze mooie streek voor een kort weekend. Nu maken we er een vierdaagse van.

Praktisch:

- Van vrijdagmorgen 1 juni tot maandagnamiddag 4 juni 2012
- Wij nemen onze intrek in het Hof van Ulvend, Ulvend, Nederland (net over de grens). We hebben een prachtige woning met overwegend 2-persoonskamers kunnen huren. Elke kamer heeft een eigen badkamer. Er kunnen 20 personen deelnemen. **Snel inschrijven is dus de boodschap.** Info bij Luk en Ria Smets-Thys, 03/289 73 66.
- Vervoer met eigen wagens. Om het aantal wagens te beperken zullen de inrichters een wagenverdeling voorstellen. (Gelieve aan de chauffeur 5 eurocent per km te betalen; dit zal ongeveer 20 euro zijn.) Willen kandidaat-chauffeurs zich telefonisch melden bij de inrichters ?
- Aankomst Voerstreek op vrijdagvoormiddag 1 juni (deelnemers zullen tijdig de nodige info krijgen). Einde ter plaatse : maandag 4 juni omstreeks 17 uur.
- Prijs: 240 euro per persoon. In deze prijs is inbegrepen: 3 overnachtingen, 3 x ontbijt, 3 x middagmaal, 2 avondmaaltijden in onze woning, bereid en opgediend door een traiteur, 1 avondmaal in een stemmig Voerens restaurant. Niet inbegrepen: dranken, vervoer.
- **Inschrijving door storting van een voorschot van 80 euro op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding "Voerstreek".**
- Meer informatie, routebeschrijving en autoverdeling wordt aan de deelnemers verzonden begin mei.

Natuurkalender Rupelstreek

Natuur.huis De Paardenstal

De Paardenstal is open op zondag 8 januari, zondag 5 februari en zondag 4 maart telkens van 13u tot 17u. Vanuit De Paardenstal kan je op ontdekking gaan naar Walenhoek. En je kan er ook een tentoonstelling bekijken over de geschiedenis van de kleiontginning. De Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Info: Frank Van der Velde 03/888.39.44 of frank_v_d_velde@hotmail.com

Zondag 8 januari: Een dagje Eikevliet

Voor onze eerste daguitstap van 2012 nemen we de veerboot in Schelle en wandelen naar het pittoreske dorpje Eikevliet. De nabijheid van de Vliet, een zijriviertje van de Rupel, zorgde er eertijds voor een drukke economische bedrijvigheid in het dorp. Met een haventje dat ooit fungeerde als kade voor de talrijke brouwerijen, zeep- en zoutziederijen.

Met Luc De Wachter, Streekgids Klein-Brabant-Schelde-land maken we een wandeling door het dorp en brengen een bezoek aan de gerestaureerde Sint-Lambertuskerk. Na de middag gaan we op stap door het Moer, een ruim 184 ha groot landschap. Het Moer was oorspronkelijk een overstromingsgebied van de Vliet, momenteel is het laaggelegen bosgebied dat doorsneden wordt door tientallen lange dreven. Populieren- en eikendreven wisselen er elkaar af. Tot laat in de 18de eeuw werd er nog turf gewonnen in het Moer.

Afspraak: 9u50 parking Tolhuis Schelle, einde Tolhuisstraat.

Inschrijven door een storting van 13 euro op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek, met vermelding: Bezoek Eikevliet/het Moer, het aantal personen, je telefoonnummer en eventueel emailadres.

In je inschrijvingsgeld is een maaltijd: schep met brood en één consumptie inbegrepen.

Meebrengen: goede wandelschoenen zijn een aanrader!

Info en inschrijven: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Eikevliet foto: Erik

Zaterdag 14 januari: Knotwilgen knotten Kelderijlei Schelle

Voor onze eerste knotactie van 2012 trekken we naar de Kelderijlei in Schelle. Een rij knotwilgen aan de oostelijke kant van het gebied zijn aan een nieuwe knotbeurt toe. Ook vandaag mag het dikkere snoeihout meegenomen worden voor de houtkachel. De rechte takken houden we apart voor de aanleg van een knuppelpad in het Bos N in Boom. Met het dunner snoeihout bouwen we een nieuwe houtmijt.

Afspraak: 9u tot 12u aan de ingang van het natuurgebied. De Kelderijlei is een zijstraat van de Steenwinkelstraat, Schelle, ter hoogte van huisnummer 132.

Meebrengen: werkkledij en stevige handschoenen

Info: Francis Mertens 03/887.15.24 of francismertens@hotmail.com

Zondag 15 januari: Opening Trage Weg Boom/Reet/Terhagen

Een feestelijke dag vandaag in de natuurrijke kleiputten tussen Boom, Reet en Terhagen, met de officiële opening van de nieuwe Trage wegverbinding tussen de Hoogstraat in Terhagen en de oude 's Herenbaan op de grens tussen Boom en Reet.

Het centrale zandplein in de kleiputten wordt voor één dag omgetoverd tot een heus feestterrein. Deelnemers aan dit evenement zijn: De Schorre, ELAH, Toerisme Rupelstreek/Vaartland, Regionaal Landschap Rivierenland, gemeenten Boom en Rumst, Wienerberger NV, Provant (provincie Antwerpen - Strategisch project Rupel) en Natuurpunt Rupelstreek.

Natuurpunt werkt actief mee aan dit evenement, met een infostand en enkele natuurwandelingen, waarbij we de deelnemers ook een deel van de oude kleiputten laten ontdekken, dat normaal niet toegankelijk is. Het voorbije jaar waren vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek bijzonder actief in de oude kleiputten. In het kader van het Strategisch project Rupel werd intensief gewerkt aan de inventarisatie van amfibieën, planten, vleermuizen, vogels en kleine zoogdiertjes. De resultaten van deze tellingen werden opgenomen in het nieuwe Natuurontwikkelingsplan kleiputten Boom/Terhagen.

Afspraak: tussen 11u en 16u ben je welkom op het centrale plein, dat nu bereikbaar is vanuit 2 richtingen. Enerzijds vanuit de 's Herenbaan (Kerremansstraat Reet/Nachtegalenstraat Boom) en de Hoogstraat in Terhagen.

Start natuurwandelingen: tussen 13u en 15u aan infotent Natuurpunt

Meer info: Fried Happaerts 03/888.88.15 of friedh@telenet.be

Woensdag 18 januari: Kijken naar winterse watervogels in Walenhoek

Vandaag nodigen we jongens en meisjes, samen met hun ouders en/of grootouders uit voor een winterse vogelkijkwandeling in één van onze mooiste waterrijke gebieden.

Walenhoek is een uitmuntend overwinteringsgebied voor een aantal watervogels: zoals: kuifeend, tafeleend, slobbeend, krakeend, wilde eend en meerkoet. Wij brengen alvast enkele telescopen en ook een aantal verrekijkers mee, zodat we de vogels beter kunnen bekijken. Meer info in de rubriek RupelAartjes.

Afspraak: 13u45 bezoekerscentrum de Paardenstal, Boomsestraat 221, Niel-Hellegat

Einde: omstreeks 15u30

Deelnameprijs: 1 euro (vogelgidsje) ter plaatse te betalen

Meld vooraf je deelname aan Ilse: tel.03/887.51.69 of roovers_wachters@hotmail.com

Zaterdag 21 januari: Opstart derde paddenoverzetactie Lage Vosberg Rumst

Tijdens het voorjaar van 2010 werd de eerste paddenoverzetactie langs de Lage Vosberg in Rumst opgestart. Ongeveer 100 meter paddenschermen werden ingegraven langs de Doornlaarlei. In totaal werden 506 padden overgezet, waarvan er 299 in onze emmers terecht kwamen. In 2011 deden we het nog beter, ongeveer 200 meter paddenschermen werden ingegraven en ruim 1200 padden werden veilig de straat overgezet.

Dit jaar willen we het nog een beetje doen. Doelstelling van de werkdag is het ingraven van ongeveer 250 meter paddenschermen en een 10-tal emmers langs de Doornlaarlei en de Lage Vosbergstraat.

Tijdens de middag zorgen we voor belegde broodjes, koffiekoeken en warme dranken.

Je bent uiteraard erg welkom om een handje toe te steken. Ben je kandidaatvrijwilliger om mee te werken aan de ochtend- of avondcontrole van de emmers, neem dan contact op met Ludwig.

Afspraak: 9u tot 14u op de hoek Doornlaarlei/Lage Vosbergstraat Rumst

Meebrengen: Werkkledij, stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen.

Info: Ludwig Laureyssens 015/31.99.07

of ludwig.laureyssens@telenet.be

Opgelet: Als het in deze periode stevig vriest, wordt de actie één, eventueel twee weken uitgesteld.

Zaterdag 28 januari: Ledenavond Natuurpunt Rupelstreek

We konden er niet langer omheen kijken, onze traditionele ledenavonden trekken steeds minder volk en de voorbereiding van een dergelijke ledenavond, met alles erop en eraan kwam op steeds minder schouders terecht.

Dit jaar gooien we het over een volledig andere boeg. En kiezen voor een gezellig samenzijn, waarbij we kunnen genieten van een avondje 't Steencaycken. Tijdens het menu gooien we er wat retro 2011 tussendoor. 't Steencaycken is een sociaal tewerkstellingsproject dat gegroeid is uit De Steenschuit. Het is een gezellig, artistiek aandoend eetcafé, rustig gelegen aan de Rupeldijk in Boom.

Voor de prijs hoeft je het niet te laten, je hebt de keuze uit 4 menu's tussen 13 euro en 20 euro.

Meer info over de menu's: www.steencaycken.be, surf naar menu's voor groepen

Afspraak: 18u 't Steencaycken (bovenverdieping), Hoek 76 Boom

Info en inschrijven: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Einde: 21u

Zaterdag 4 februari: Natuurbeheer Bos N Boom

De komende maanden staan er enkele concrete acties in het Bos N in onze Natuurkalender. Staan onder meer op het voorjaarsmenu: nieuwe Natuurpuntinfoborden aan een 3-tal wandelingen, een bewegwijzerd wandelpad en het beknuppelen van enkele van de natste stroken van het wandelpad in het Bos N.

Vandaag starten we met het aanleggen van een knuppelpad op de natste stroken van het wandelpad. Hopelijk kunnen we vandaag rekenen op vele helpers, zodat we het werk op enkele uurtjes kunnen afwerken.

Afspraak: 9 u ingang wandelpad Bos N thv de Rode Kruisstraat

Meebrengen: werkkledij, werkhandschoenen, eventueel kruiwagen

Info: Marleen Senecaut: 03/889.70.67 of marleen.senecaut@pandora.be

Zaterdag 25 februari: Natuurdag in Lazaruskapel met namiddagwandeling vogelkijkhut AWW Eekhoven en avondwandeling paddenoverzet Lage Vosberg

Vandaag zetten we de deuren van de Lazaruskapel enkele uurtjes op een kier open, voor een kennismaking met Natuurpunt Rupelstreek, onze projecten, een namiddagwandeling naar de vogelkijkhut aan de AWW Eekhoven.

Samen gezellig avondeten, en er tussendoor de Rupelfilm: de Rupel...opnieuw een natuurmonument.

We sluiten onze Open Deurdag af, met een presentatie over amfibieën en een avondwandeling langs de paddenoverzet aan de Doornlaarlei en de Lage Vosbergstraat.

Vandaag zijn we kieskeurig wat het weer betreft. We hopen op een zonnige namiddag voor de wandeling naar de vogelkijkhut en 's avonds een zacht regenbuitje, met een temperatuur van ongeveer 8°. Ideaal paddenweer en veel kans op padden in de emmers. Het programma:

- 14u30: vogelkijkwandeling vogelkijkhut AWW Eekhoven
- 18u: broodjesmaaltijd
- 19u30: presentatie: Amfibieën op stap
- 20u: avondwandeling langs de paddenschermen

Afspraakplaats: Lazaruskapel Lazarusstraat Rumst

Info en inschrijven: Ludwig Laureyssens 015/31.99.07 of ludwig.laureyssens@telenet.be

Voor de broodjesmaaltijd en koffie/thee (6 euro) en/of de avondwandeling langs de paddenoverzetactie, waarbij je actief kan meehelpen om padden en kikkers over te zetten.

Ben je daarvoor kandidaat, breng dan vooral een draaglamp en een fluo-vestje mee.

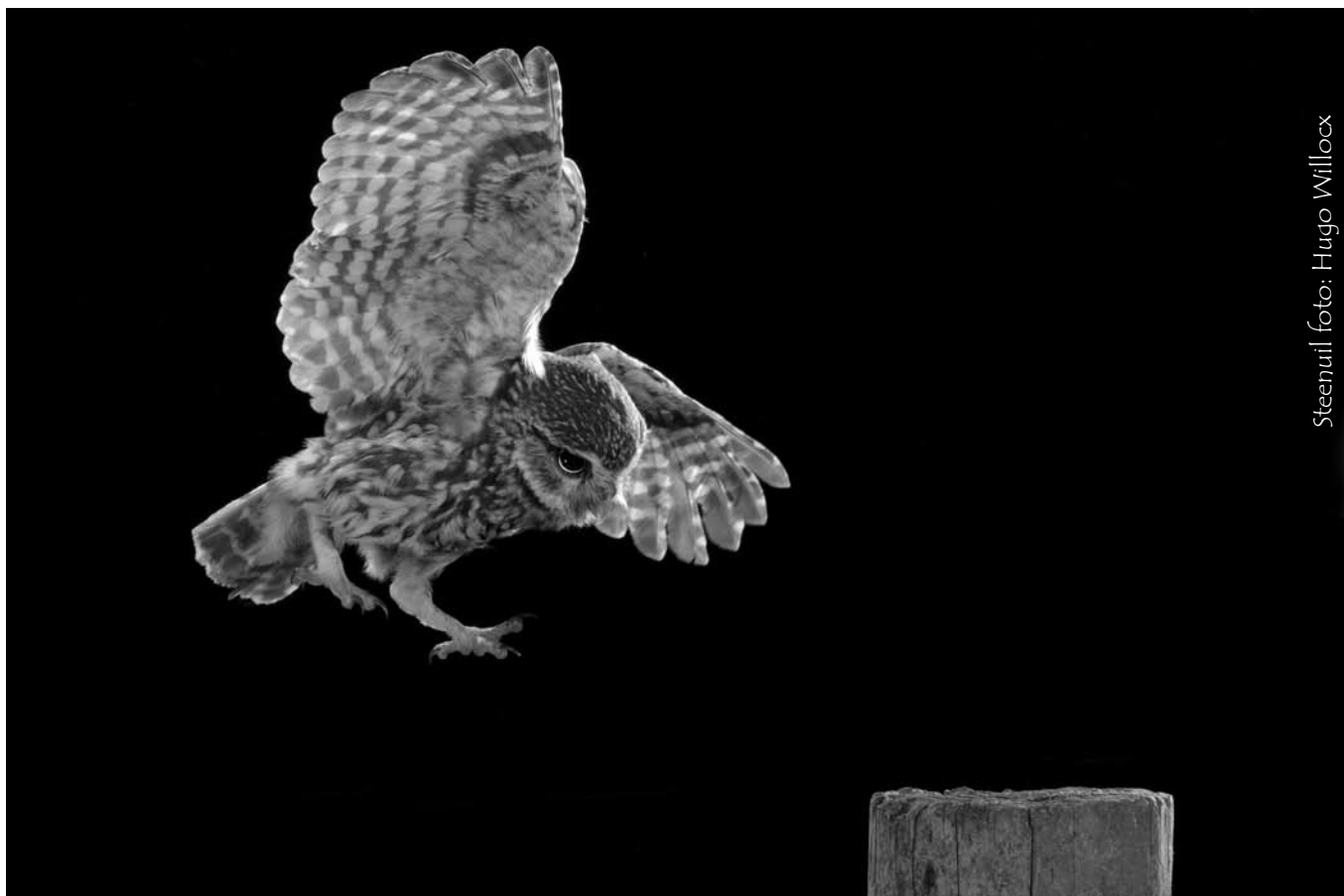
Ben je kandidaat om meerdere dagen te helpen, bij het paddenoverzetten, neem dan eveneens contact op met Ludwig.

Vrijdag 23 maart: Info-avond steenuiltjes in de polders van Niel en Schelle

We starten met een infomoment over het leven van steenuiltjes in het Chalet Visclub Penneke Volt, vlakbij de Electrabel Schelle. Daarna maken we een wandeling langs de polders van Niel en Schelle. In die omgeving werd door Natuurpunt een nestkastenproject voor de steenuil opgestart, met het plaatsen van een 6-tal nestkasten. Momenteel broedden een 6-tal paartjes steenuilen in die omgeving, die bereiden zich volop voor op het komende broedseizoen, waarbij vooral de steenuil mannen hun jachtgebied volop afbakenen.

Midden maart kunnen de avonden nog behoorlijk koud zijn, warme kledij en een paar stevige stapschoenen zijn dan ook een aanrader. We wandelen ook langs enkele straten, breng dus best ook een fluo-vestje mee.

Steenuil foto: Hugo Willoex

Afspraak: 19u Lokaal Visclub Penneke Volt Interescautlaan Schelle

Einde: omstreeks 22u

Info en inschrijven: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Deelnemen kost 1 euro per persoon voor Natuurpuntleden en 2 euro voor niet-leden

Zaterdag 7 april: Opening wandelpad en infoborden Bos N

Vandaag kan je voor het eerst kennismaken met het nieuwe gemarkeerde wandelpad en nieuwe Natuurpunt infoborden in het Bos N in Boom.

Samen met de gemeente Boom, nodigen we je uit voor een eerste kennismakingsmoment.

Afspraak: 10u infostand Natuurpunt parking Van Lerijslaan

Info:

- Marleen Senecaut 03/889.70.67 of marleen.senecaut@telenet.be
- Fons Van den heuvel 03/888.39.03 of fonsvdheuvel@hotmail.com

Maandag 9 april: Derde Scheldehappening - Vissen in de Rupel!!

De derde editie van de Scheldehappening wil iederéén al varende, fietsende en wandelend kennis laten maken met de natuurschone omgeving van onze rivieren. Op 8 locaties, waaronder Boom, Hemiksem en Schelle kan men voor de prijs van 1 euro genieten van een gegidste boottocht op Schelde en Rupel. Vertrek veersteigers Boom ('t Steencaycken), Hemiksem (Callebeek) en Schelle (Rupel): om 11u, 12u, 13u, 14u, 15u, 16u en 17u. De rondvaarten duren ongeveer 45 minuten.

Net zoals vorig jaar werkt Natuurpunt Rupelstreek actief mee aan deze Scheldelandhappening. Dit keer met een info-stand op de Rupeldijk ter hoogte van het Nautisch bezoekerscentrum Rupel en 't Steencaycken in Boom.

In samenwerking met de gemeente Boom, Regionaal Landschap Rivierenland en Toerisme Rupelstreek/Vaartland hebben we een bijzonder boeiend programma samengesteld

Afspraak in het Infodorp aan 't Steencaycken:

- 10u vertoning film de Rupel...opnieuw een natuurmonument
- 10u30 Verhalen Zoetwatergetijdenrivieren
- 11u Bemonstering bodemdierjes in de Rupel
- 13u30 Presentatie Vissen in de Rupel door Maarten Stevens (INBO)
- 14u Onthulling infobord: Vissen in de Rupel
- 14u15 Bemonstering visfinken in de Rupel door Maarten Stevens en Werner Van den Bogaert

Info: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Palingen uit de Rupel - foto Erik

Natuurkalender Aartselaar

Zondag 22 januari - "Adopteer een berm": Zinkvalstraat en Cleydaellaan

In het nieuwe werkingsseizoen, dat gestart is in september, is het nu de derde keer dat we de wegbermen in de Zinkvalstraat en de Cleydaellaan van zwerfvuil reinigen. De gemeente ondersteunt dit initiatief met een flinke financiële stimulans voor de bereidwillige verenigingen. In januari 2011 hebben we ons werkingsgebied vergroot van de Zinkvalstraat tot de Cleydaellaan ter hoogte van het kasteelpark. De Zinkval is immers autovrij gemaakt en daardoor minder sluike- en zwerfafvalgevoelig. De Cleydaellaan kan een periodieke opruimactie spijtig genoeg gebruiken. Kom ook deze keer een handje toesteken! Je houdt immers mee je gemeente schoon en steunt je vereniging! Wij zorgen voor vuilzakken.

Afspraak: om 10 u in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael). We werken tot 11.30 uur. Stevig schoeisel of laarzen aan te raden. En vermits het Nieuwjaarsmaand is, verwennen we je op het einde met een feestelijke drank !

Info bij Ronny Verelst, 0475/58.55.70 - ronnyverelst@telenet.be en <http://www.natuuraartselaar.be/activiteiten/zwerfvuilactie.html>

Zaterdag 28 januari - Plaatsen van paddenschermen aan de Groenenhoek

Vandaag gaan we paddenschermen plaatsen op een stuk van de Groenenhoek, waar we elk jaar tientallen padden, kikkers en salamanders overzetten. Meer informatie over dit initiatief vind je elders in Rupel.blad.

Praktisch: Afspraak om 10 uur aan huisnummer 115 in de Groenenhoek te Aartselaar, waar we starten met het plaatsen van de schermen en het ingraven van emmers. **Wie kan en wil meewerken, is heel erg welkom!** Dit is een activiteit waar jong en oud bij kan helpen. 's Middags voorzien we gratis soep met brood. We eindigen omstreeks 15 uur. Meebrengen: warme kledij, die vuil mag worden, warme laarzen, werkhandschoenen, ... Wie kan, brengt een spade mee!

Info: Ronny Verelst, 0475/58 55 70 – ronnyverelst@telenet.be

Zondag 29 januari - Winterse wandeling in de Oude Nete-arm en bezoek aan de vogelkijkhut aan het AWW-spaarbekken Eekhoven

Het natuurgebied de Oude Nete-arm is gelegen tussen de dorpskern van Rumst en de rivier de Nete, niet ver van het 3 Rivierenpunt waar Nete en Dijle samen de Rupel vormen. Het gebied is ontstaan, toen begin jaren '70 de Nete gedeeltelijk werd omgelegd met het doel een scherpe meander af te snijden. Het is momenteel een prachtig stukje natuur, waar de mensen van Natuurland Rupelstreek trots op mogen zijn dank zij hun inzet voor dit waardevolle gebied. We bezoeken ook de vogelkijkhut aan het AWW Spaarbekken Eekhoven (op de grens van Rumst en Duffel).

Afspraak om 14 u op de parking van het Cultureel Centrum, della Faillalaan Aartselaar. Kostendelend samenrijden per auto. Terug omstreeks 17.30 u. Meebrengen: verrekijker, stevige wandelschoenen en een warme lach om de koude te verdrijven.

Info en gids: Luk Smets, 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be

Februari/maart- Paddenoverzetactie op de Groenenhoek in Aartselaar

In februari en maart organiseert Natuurland elke dag – bij gunstige weersomstandigheden voor amfibieën (dit is bij vochtig en niet te koud weer) – raapacties van overtrekkende padden, kikkers en salamanders in de Groenenhoek in Aartselaar. We helpen deze dieren bij het vallen van de schemering. Alle hulp hierbij is dan welkom ! Vermits we een paddenscherm hebben geplaatst zal er ook 's morgens een korte toer langs het scherm moeten gedaan worden. Een uitgebreider artikel vind je elders in Rupel.blad.

Meebrengen: een zaklamp en indien mogelijk een fluorescerend vestje of een fluobandje. Wij bezorgen je bij deelname een mooie kleurenfolder met heel veel wetenswaardigheden en prachtige foto's over deze amfibieën.

Info: Wil je meewerken 's avonds of 's morgens of wil je meer info, neem dan contact op met Ronny Verelst, tel. 0475/58 55 70 – ronnyverelst@telenet.be

Zaterdag 4 februari - Feestelijk kaas- en vleesbuffet met terugblik op 2011

De afdeling is de spil van het verenigingsleven van Natuurland. Daar gebeuren de natuurstudie-activiteiten, beschermings-

projecten, cursussen en uitstappen. Een afdeling als Natuurpunt Aartselaar wordt gevormd door mensen zoals jij en wij, die zich betrokken voelen met hun omgeving en aan hun kinderen en kleinkinderen een boeiende leefomgeving willen doorgeven.

Op 4 februari houden we onze jaarlijkse ledenbijeenkomst. We maken er een feestelijke avond van. Om 19 u verwelkomen we u graag met een aperitief. Aansluitend smullen we van een heerlijke kaastafel met verse vruchten.

Maar we maken ook even tijd vrij om u een jaaroverzicht van onze voorbije activiteiten in 2011 te geven. Dank zij de moderne technieken maken we er een mooie diavoorstelling van.

En we laten je voor het dessert ook al even "proeven" van ons verder aanbod in 2012.

Praktisch: 19 u in Zaal Laïs van het Parochiaal Centrum, Baron Van Ertbornstraat 7 Aartselaar.

Inschrijven noodzakelijk door te telefoneren of mailen naar Luk en Ria Smets-Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be én door het deelnamebedrag te storten voor de kaastafel, zijnde 10 euro per persoon. **Storten** kan op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding: "Buffet" en aantal personen.

Natuurpunt Aartselaar biedt je graag het aperitief en een heerlijk dessert aan! Dranken (wijnen, frisdranken en warme dranken) worden ter plekke afgerekend. WELKOM !!!

Zaterdag 4 en zondag 5 februari - Vogels Voeren en beloeren: groot telweekend!

's Winters geraken vogels moeilijk aan voedsel. Dan hebben ze juist extra veel energie nodig om hun lichaamstemperatuur op peil te houden. Insecten zijn grotendeels verdwenen en bessen vaak al op. Regen en sneeuw maken het de zaadeters moeilijk om bij hun voedsel te komen. Het bijvoederen van vogels in de winter is bij veel mensen dan ook een populaire bezigheid. Niet alleen help je de vogels om barre tijden door te komen, je krijgt er een schitterend schouwspel voor terug! Vogels die vaak verscholen blijven of in een flits voorbij vliegen, laten zich nu gemakkelijk bekijken. Als dat geen win-win situatie is...

Natuurpunt organiseert al enkele jaren een telweekend om aan de weet te komen welke vogels er zoal in de Vlaamse tuinen voorkomen. Bij je Natuur.blad krijg je allicht een prachtige folder met alle informatie om deel te nemen. Wij zouden ook graag zicht krijgen op de waarnemingen die in onze regio gebeuren. Geef daarom je gegevens niet alleen aan Natuurpunt nationaal door, maar ook aan Ronny Verelst, 03/887 82 25 - ronnyverelst@telenet.be

Donderdag 1 maart - Cursus Zoogdieren en hun sporen: Les 1

Natuurpunt Hobokense Polder en Natuurpunt Aartselaar organiseren samen een vierdelige cursus met 2 theorielessen en 2 praktijklessen. Lesgever is Joeri Cortens van Natuurpunt Educatie

Theorielessen 1 en 2 op donderdagavond 1 en 8 maart in Taverne De Schorren in Hoboken.

Praktijkles 1: braakballen pluizen en korte avondwandeling in de Polder (life traps bekijken) op donderdagavond 15 maart.

Praktijkles 2: zaterdag 17 maart. Daguitstap naar de Voerstreek.

Meer info over inhoud en inschrijving elders in Rupel.blad.

Vrijdag 2 maart - Uilenwandeling in omgeving Groenenhoek

Uilen begeistern ons sinds mensenheugenis. Ze blijven nog altijd een beetje mysterieus omdat ze voornamelijk 's nachts leven. Nochtans hebben deze dieren ons heel wat te vertellen. Zo zijn hun zintuigen en hun verenkleed speciaal aangepast aan hun nachtelijke levenswijze. Door middel van een presentatie heb je de gelegenheid om wat meer over hun verborgen leven te weten te komen. Wij geven deze presentatie in de Groenenhoek in open lucht (onder afdak weliswaar) bij schepen Marijke Vandebroeck. Zij zal ons verwennen met een koffie/thee/wijn of frisdrank, waarvoor dank.

Daarna maken we een wandeling in de buurt en we hopen er 1 of meerdere uilen te horen of te zien maar zoals steeds bij dit soort evenementen kunnen we de natuur niet forceren om onze wensen te laten uitkomen: afwachten dus voor dit 2de deel van de activiteit.

Praktisch: Bijeenkomst op vrijdag 2 maart om 20 u bij Marijke Vandebroeck, Groenenhoek 134 2630 Aartselaar.

Meebrengen: een pillamp indien mogelijk en warme kledij!

Uw avondlijke gezelschap is Johan Herreman. Voor inlichtingen kan je bij hem terecht op tel. nr. 03/887 27 98.

Deelnamebedrag: 1 euro (bijdrage in huur van beamer). Kan ter plaatse betaald worden.

Inschrijven verplicht ten laatste 27 februari bij Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Zaterdag 10 maart - KWISPEL !! Een "kwis-spel" met en voor Jan en alleman!

Natuurpunt Aartselaar pakt voor de tweede maal uit met een algemene kwis voor familie- en gelegenheidsgroepen. De titel zegt het al: het is geen bloedserieuze kwis, maar een "spel". Je moet zeker geen echte kwisser zijn om als winnaar uit de bus te komen. De kwis wordt net als vorig jaar geleid door onze Aartselaarse kwismaster Jan Eulaers en Marnix Lefranc zetelt mee in de jury.

Bedenk een originele groepsnaam en **schrijf snel in** bij Luk en Ria Smets – Thys, 03/289 73 66

ria.thys@telenet.be

Een kwisgroep bestaat uit maximum vier personen. Het inschrijvingsgeld bedraagt **16 euro per ploeg en dient gestort te worden** op rekening 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding van de groepsnaam.

Wie er vorig jaar bij was, weet dat een amusezante avond gegarandeerd is !

Afspraak om 20 u in de bovenzaal van het Parochiaal Centrum, B. Van Ertbornstraat 7 te Aartselaar. Einde omstreeks 22.30 u. Iedere ploeg gaat naar huis met een prijs!

kwis-spel – Foto: Luk Smets

Zondag 25 maart - "Adopteer een berm": Zinkvalstraat en Cleydaellaan

Ook vandaag gaan we de wegbermen in de Zinkvalstraat en de Cleydaellaan van zwerfvuil reinigen. De gemeente ondersteunt dit initiatief met een flinke financiële stimulans voor de bereidwillige verenigingen.

De Zinkvalstraat is al enige tijd autovrij gemaakt en daardoor minder sluik- en zwerfafvalgevoelig. De Cleydaellaan kan een periodieke opruimactie spijtig genoeg gebruiken.

Kom ook deze keer een handje toesteken! Je houdt immers mee je gemeente schoon en steunt je vereniging! Wij zorgen voor vuilzakken.

Afspraak: om 10 u in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael). We werken tot 11.30 uur. Stevig schoeisel of laarzen aan te raden.

Info bij Ronny Verelst, 0475/58.55.70 - ronnyverelst@telenet.be

Zondag 6 mei - Dagje Tilff: Speleologie en voorjaarsbloeiërswandeling Nu reeds inschrijven !!!

Vandaag verkennen we met 2 speleogidsen de grot Saint Anne te Tilff nabij Luik. In Vlaanderen zijn er zowat 600 speleologen, die zich met deze sport en wetenschap bezighouden. Elk weekend zijn er gegarandeerd speleo's, zoals we ze noemen, ergens in de Ardennen ondergronds bezig. Zowel sportieve uitdagingen als wetenschappelijke opzoekingen boeien hen. Met deze grottentocht zullen de speleo's je laten kennismaken met de ondergrondse wereld en hun passie.

Deze tocht is een ondergrondse wandeling voor wie zich nog kan bukken of ophanden en knieën kan kruipen. Oei, dat zal moeilijk zijn denken jullie. Niets is minder waar, slechts enkele keren bukken in een lage gang van 10 m lang, op handen en knieën, ja in de inganggedurende slechts 5 m. Verder is het recht lopen en wie weet zal er iemand natte voeten krijgen als we een plas doorlopen. De grot is vrij horizontaal en heeft 4 niveaus, in het laagste deel stroomt een kleine beek.

Met de wereldtentoonstelling van Luik in 1905, was deze grot reeds bekend en voor het prille toerisme voorzien van carbuurverlichting. Er bestaan zelfs nog oude foto's van toen met lang gerokte dames die de grot bezochten. Een grot voor wie zich nog niet oud voelt. De schrijver hier, is 61 jaar en met een Bourgondisch buikje, reeds 41 jaar speleo en die gaat mee. Er zijn dus geen uitvluchten om niet mee te gaan.

Info grotbezoek: Vermits we ons in een vochtig milieu begeven, breng je kledij (ook ondergoed, kousen voor in geval van...) mee waar je je geen zorgen over moet maken dat het vuil wordt. Botten of bottinnen. Stevig schoeisel dus, geen loopschoenen. Een oude trui om je warm te houden. We kleden ons om voor en na de grottentocht (plastikzak meebrengen). Toiletten zijn hier niet voorzien, het omkleden gebeurt ter plaatse. Alvorens in de grot te gaan, eten we nog een boterhammetje en wat drinken, dat je meegebracht hebt.

Tijdens de grottocht draag je een helm met degelijke verlichting op. Dat brengen we mee voor jullie. Je hoeft dus geen extra licht mee te brengen.

Aan het grotbezoek kunnen slechts 2 x 10 personen deel nemen (een voormiddag- en een namiddagploeg).

Dus schrijf snel in! Doe dat nu al.

Deelnemen aan de grottentocht kost 30 euro per persoon. Ben je jonger dan 18 jaar, dan betaal je 27 euro. Deelnemen kan vanaf 12 jaar (8 jaar als je vergezeld bent van een ouder en gedurende een drietal uren flink kan stappen).

Enkel bovengronds wandelen? Dat kan ook!

Terwijl de rest van de groep de ondergrondse wonderen van Tilff verkent, bieden wij de wandelaars de gelegenheid om de bovengrondse schoonheid van de streek te ontdekken. In de voormiddag maken we een wandeling in het bos boven op de grot Sainte Anne (Bois des Manants). Op de kalkrotsen en in de valleitjes mag je je verwachten aan een uitbundige voorjaarsflora en aan spectaculaire geografische verschijnselen, zogenaamde karstverschijnselen. De kalksteen is de voorbije miljoenen jaren plaatselijk helemaal door regenwater opgelost. Het door de rots stromende water deed grotten en ondergrondse rivieren ontstaan. Ook boven de grond vind je hiervan sporen terug. Grote putten, dolines genaamd, zijn het resultaat van ingestorte grotten. Beekjes verdwijnen plots in het niets, het water stroomt in een zogenaamd verdwijngat. Ingangen van grotten liggen verscholen in bossen en de riviertjes hebben diepe valleien uitgesleten, ravijntjes eigenlijk. Na de middag bezoeken we het valleitje van de Haze met een landschappelijk zeer mooie afwisseling van graslanden houtkanten en bossen. Ook

hier verwachten we een mooie voorjaarsflora. Leuke vogels en andere dieren behoren zeker ook tot de mogelijkheden. 's Morgens wandelen we 4 à 5 km, maar wel over een zeer geaccidenteerd terrein. Het wandeltraject in de namiddag ligt nog niet helemaal vast, maar zal ongeveer even lang zijn, maar niet zo steil.

Praktisch:

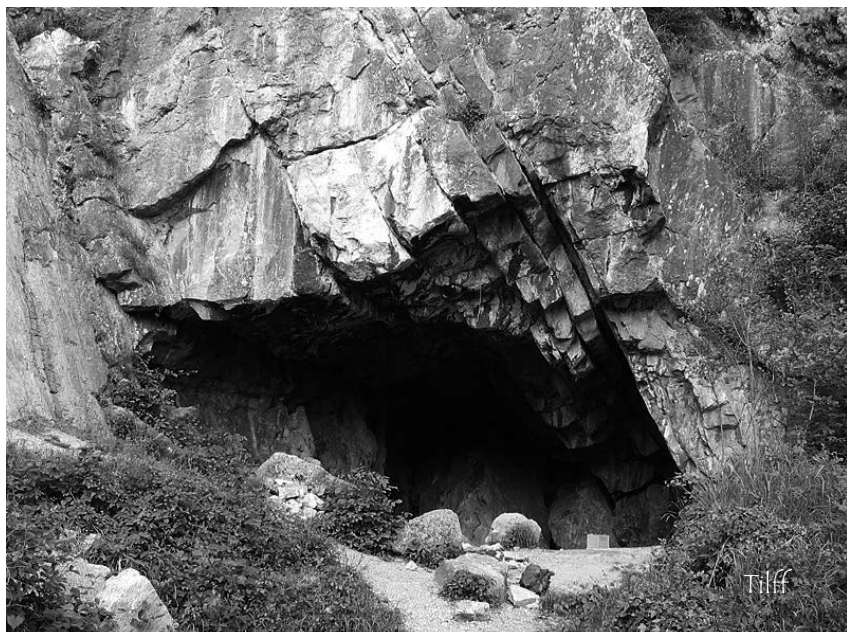
We **vertrekken** op de parking van het Cultureel Centrum stipt om 7.15 u. We spreken af met de deelnemers die vanuit Hoboken komen om 7.30 u aan 't Spantin Wilrijk. We verplaatsen ons met eigen wagens op basis van kostendelendsamenrijden = ca 14 euro/p. Ter plaatse: voormiddag: 10 personen in grot en rest wandelt – gezamenlijke middagpauze (eigen picknick meebrengen) – namiddag: 10 personen in grot en rest wandelt – afsluitend drankje in een plaatselijk cafeetje.

Terug in Aartselaar: omstreeks 19 u.

Meebrengen: grotbezoekers (zie bovenaan) – allen: picknick en best een extra drankje, verrekijker, foto-toestel, eventueel plantengids, stevige wandelschoenen.

Dirk Vadorpe is onze speleogids. Wim Mertens en Luk Smets zijn de natuurgidsen.

Verplicht inschrijven – doe het nu al! – bij Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be. Wie deelneemt aan het grotbezoek **stort 30 euro** (27 euro voor -18 jarigen) op rek. 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met vermelding "grotbezoek" en je geboortedatum (= nodig voor de verzekering).

CONTACT

Rupelstreek

Aartselaar

Contactpersonen

Erik De Keersmaecker (voorzitter): 03/887.13.72
Carine Wils (secretaris): 03/888.30.74
Guy Buyst (penningmeester): 03/888.62.62
Ludwig Laureyssens: 015/31.99.07
Francis Mertens: 03/887.15.24
Mil Spruyt: 03/844.47.61
Ilse Wachters: 03/887.51.69
Luc Verhaegen: 03/877.43.14

Kern Boom-Rumst

Ludwig Laureyssens (penningmeester): 015/31.99.07
Marleen Senecaut (secretaris): 03/889.70.67
Sven Lambrecht, Lieve De Clerck, Fons Van den heuvel,
Annie De Wachter, Herman De Herdt, Julien Moens, Rita
Claes, Sofie Versweyveld, Wim Van Rymentant, Dirk Struyf,
Wim Van Nunen, Vera Grieten, Marc Zegels, Heidi Nuyts,
Fried Happaerts

Milieuraden

Boom: Marleen Senecaut, Nico Wismantel, Dirk Struyf
Hemiksem: Peter Hofman
Niel: Carine Wils, Ward Hoefman
Rumst: Rita Claes, Diane Masson, Louis Bertels, Christel
Sweeck, Winfried Vangramberen
Schelle: Ilse Wachters, Stefan Van Roeyen

Website : www.natuurpunt.be/rupelstreek

Email : erik.dk@skynet.be

Contactpersonen

Johan Herremans (voorzitter en geleide wandelingen):
03/887 27 98 – herremans.johan@skynet.be
Hilde Janssens (secretaris):
03/887 36 45 - hiljans@hotmail.com
Luk Smets (penningmeester, ledenadministratie en
communicatie): 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be
Ivan Bogaerts: 03/88716 46 (beheer)
Johan Peymen: 03/877 61 50 (beleid)
Ria Thys: 03/289 73 66 (educatie: cursussen en
uitstappen)
Ronny Verelst: 0475/58 55 70 (studie)
Gert Verschueren: 03/88710 28
(educatie: geleide wandelingen)

Milieuraad

Johan Peymen
Luk Smets
Ronny Verelst
Gert Verschueren

Gecoro

Afvaardiging sector Natuur: Johan Peymen
Plaatsvervanger: Luk Smets

Website Aartselaar

www.natuuraartselaar.be

Bezoekerscentrum 'De Paardenstal'

Boomsestraat 221 - 2845 Niel

De Paardenstal is open op zondag 8 januari, zondag 5 februari
en zondag 4 maart, telkens van 13u tot 17u

Lay-out Rupel.blad: Fried Happaerts

Rupel.flits (Natuurpunt Rupelstreek) en Natuurflits (Natuurpunt Aartselaar)

Via onze elektronische Nieuwsbrief brengen we berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden. Wil je deze elektronische nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan een mail naar Luk Smets (luk.smets@telenet.be), met vermelding van naam en "ja, Rupel.flits" of "ja, Natuurflits Aartselaar"

Opvang gekwetste wilde vogels

Vogels vallen gemakkelijk als verkeersslachtoffers of ze vliegen tegen ramen aan. Wanneer u een gekwetste of zieke vogel wilt oppakken, gooi u er best vooraf een doek of jas over. Het donker kalmeert de vogel. Kleine vogels neemt u voorzichtig vast. Grotere vogels en vooral roofvogels steeds met handschoenen oppakken. Blijf steeds buiten het bereik van de snavel en pas ook op voor de klauwen van roofvogels. Licht gewonde of gekwetste vogels laat u het best tot rust komen op een donkere plaats (vb. In een kartonnen doos). Bij ernstige kwetsuren of ziekte neemt u contact met het vogelasiel in Malderen.

Vogelopvangcentrum Malderen, Boeckheide 51 - 1840 Malderen.

Tel: 052/33.64.10

Cursus: Zomerbloei

Ben je ook geboeid door de zomerse bloemenpracht in onze bossen, langs wegbermen en dijken langs onze rivieren? Of was je er bij tijdens de cursus: Voorjaarsbloei in 2010 of de cursus: Bomen en struiken in winterkleed tijdens het najaar van 2011? Dan is deze nieuwe cursus van Natuurpunt Rupelstreek, kern Boom/Rumst iets voor jou. De cursus wordt georganiseerd in samenwerking met de gemeente Boom. Lesgever tijdens de info-avond en de praktijkstappen is Hans Vermeulen, educatief medewerker van Natuurpunt Educatie. Hans staat garant voor vele aparte weetjes over alles wat er groeit en bloeit in onze natuur! Alhoewel de zomer van 2012 nog ver weg is, willen we je nu al uitnodigen om in te schrijven voor deze boeiende cursus.

Praktische info over deze cursus:

- **Woensdag 13 juni: Info-avond** (19u30 – 22u30)
Afspraak: 19u30 Ecohuis 's Herenbaan 129 Boom, parkeren parking Beukenlaan
- **Zaterdag 16 juni: Zomerbloei in het Bos N** (9u – 12u)
Afspraak: 9u parking Van Lieruslaan (tegenover Gevaertlaan) Boom
- **Zaterdag 23 juni: Zomerbloei langs de dijken van de Rupel** (9u-12u)
Afspraak: 9u parking 't Steencycken, Hoek 76, Boom
- **Zaterdag 7 juli: Zomerbloei Oude Nete-arm en de dijken van de Nete** (9u-12u)
Afspraak: 9u parking achter Chalet Visclub Hoop op Beet, bereikbaar via Markt Rumst

Inschrijven: stort 28 euro (volw.) of 20 euro (-16 jarigen) op rekening: 001-3845875-95 van Natuurpunt Rupelstreek, kern Boom-Rumst 2840 Rumst, met vermelding: Cursus zomerbloei - uw telefoonnummer - eventueel emailadres. Niet-Natuurpuntleden betalen 36 euro. Deelnemen kan vanaf de leeftijd van 12 jaar. In de deelnameprijs is ook een infobrochure inbegrepen. De cursus richt zich tot elke geïnteresseerde natuurliefhebber, zonder enige voorkennis

Meer info: Marleen Senecaut 03/889.70.67 of marleen.senecaut@pandora.be

Andere boeiende activiteiten

Zaterdag 11 februari: ANKONA-ontmoetingsdag

Deze 15de editie van de Ontmoetingsdag van ANKONA (Antwerpse Koepel Natuurstudie) wordt georganiseerd in samenwerking met de Universiteit Antwerpen (departement Biologie), het is prima moment om collega-natuurliefhebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen.

Plaats van afspraak: UA-Campus Groenenborger (Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen), start om 9u30

Het thema van deze dag is '**Klimaatverandering: tendens van inheemse naar uitheemse soorten?**'.

Het volledig programma van de Studiedag kan je op de ANKONA-website (www.ankona.be); rubriek 'ontmoetingsdagen' en 'kalender') raadplegen.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan **t.e.m. 4 februari 2012**.

Inschrijven doe je bij voorkeur digitaal via de ANKONA-website: www.ankona.be

(rubriek 'ontmoetingsdagen' en 'kalender')

Meer info: Koen Cuypers 03/240.59.88 of ankona@admin.provant.be

Zondag 26 februari: Lezing Antarctica door Johan Lambrechts

Dit jaar is het precies 100 jaar geleden dat de Noorse ontdekkingsreiziger Roald Amundsen als eerste mens voet zette op de geografische Zuidpool. Johan Lambrechts, reisjournalist en schrijver van de enthousiast onthaalde boeken Antarctica - Het verhaal van de Belgen op de pool en De eerste winter op de Zuidpool, trekt naar aanleiding daarvan met een lezingenreeks Vlaanderen rond.

Afspraak: 9u30 Intergemeentelijke Bibliotheek Hemiksem-Schelle, Heuvelstraat 111-117, Hemiksem

Toegang: 10 euro (ontbijt inbegrepen); uiterste inschrijvingsdatum: dinsdag 21 februari 2012

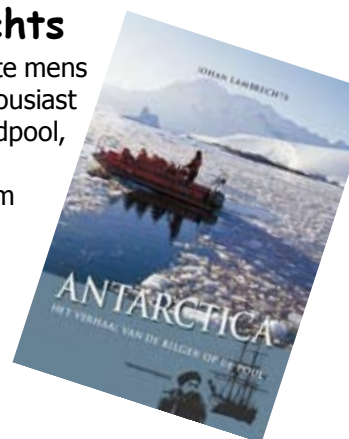
Informatie en kaarten:

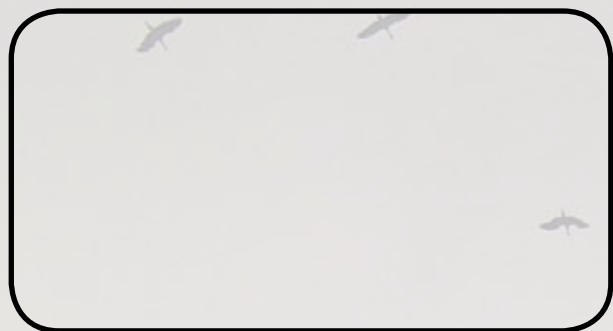
Intergemeentelijke bibliotheek Hemiksem-Schelle, Heuvelstraat 111-117, Hemiksem

Intergemeentelijke cultuurdienst Hemiksem-Schelle, gemeentehuis Schelle, Fabiolalaan 55,

03/871.98.24 of cultuur@ivebic.be

Organisatie: IveBiC Hemiksem-Schelle en Cultuurraad Hemiksem-Schelle

België – Belgique
P.B.
2620 Hemiksem 1
8/5071
Erkenningsnummer P005676

Natuurkalender Rupelstreek Natuurkalender Aartselaar

Zo 8 januari: Een dagje Eikevliet

9u50 parking Tolhuis Schelle, einde Tolhuisstraat.

Za 14 januari: Knotwilgen knotten Kelderijlei

9u tot 12u Kelderijlei, Schelle

Zo 15 januari: Opening Trage Weg Terhagen

tussen 11u en 16u in kleiputten, Hoogstraat Terhagen

Wo 18 januari: Winterse watervogels in Walenhoek

13u45 de Paardenstal, Boomsestraat 221, Niel-Hellegat

Za 21 januari: Paddenoverzetactie Lage Vosberg

9u Doornlaarlei Rumst

Zo 22 januari: "Adopteer een berm":

10u in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael).

Za 28 januari: Ledenavond Natuurpunt Rupelstreek

18u 't Steencaycken (bovenverdieping), Hoek 76 Boom

Za 28 januari: Plaatsen van paddenschermen

10u huisnummer 115 in de Groenenhoek te Aartselaar

Zo 29 januari: Wandeling in de Oude Nete-arm

14 u op de parking CC, della Faillelaan Aartselaar

Za 4 februari: Feestelijk buffet /terugblik op 2011

19u Paroch. Centrum, B. Van Erbornstraat 7 Aartselaar.

Za 4 februari: Natuurbeheer Bos N Boom

9u ingang wandelpad Bos N thv de Rode Kruisstraat

Za 25 februari: Natuurdag Lazaruskapel

14u30 en 20u Lazaruskapel, Lazarusstraat Rumst

Vrij 2 maart: Uilenwandeling in Groenenhoek

20 u, Groenenhoek 134 2630 Aartselaar.

Za 10 maart: KWISPEL - een kwis-spel

20u Paroch. Centrum, B. Van Erbornstraat 7 te Aartselaar

Vrij 23 maart: Info-avond steenuiltjes

19u Chalet Visclub Penneke Volt Schelle

Zo 25 maart: "Adopteer een berm"

10u in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael)

Ma 9 april: 3° Scheldebepening–Vissen in de Rupel

10u tot 16u Infodorp 't Steencaycken Boom

Zo 6 mei: Dagje Tilff Speleologie en wandeling

7u15 parking van het Cultureel Centrum Aartselaar

Lidmaatschap Natuurpunt

Om het hele jaar lid te zijn, stort u 24 euro op bankrekening 230-0044233-21 van Natuurpunt. Dan bent u lid tot eind 2012.

Leden van andere Natuurpuntafdelingen die het leden-tijdschrift Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften kunnen gedaan worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar. Deze zijn vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

**Rupel.blad is het driemaandelijks
regionaal informatieblad van
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar
21° jaargang n°1 : januari, februari, maart 2012**

Afgiftekantoor : 2620 Hemiksem 1

Verantwoordelijke uitgever : Erik De Keersmaecker
Peter Benoitplein 18
2627 Schelle